

BASIN KANUNU'NDA KİMLİK AÇIKLAMA YASAĞINA AYKIRILIK SUÇU

İhsan BAŞTÜRK*

GİRİŞ

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli yönün düşünme yeteneği olduğu göz önüne alındığında, bu niteliğin ürünü olan düşüncesini açıklamak istemesi de doğaldır. TC Anayasası'nın 25. maddesinde "*düşünce ve kanaat hürriyeti*", 26. maddesinde ise "*düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" temel hak olarak güvence altına alınmış bulunmaktadır. Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü denilince akla ilk gelen aracın ise "*basın*" olduğu kuşkusuzdur. Diğer taraftan basın özgürlüğünün gerçekleşmesi, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün gerçekleşmesi ile eş anlamlıdır. Deyim yerindeyse basın özgürlüğü, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün hayata geçirilmesinin adeta bir ön şartıdır. Bu çalışmamızda demokratik toplum için "*vazgeçilmez*" olan basın özgürlüğüne ceza hukuku araçlarıyla yapılan müdahaleye örnek oluşturan bir normun uygulamasını inceleyecek ve basın özgürlüğü açısından da norma ilişkin değerlendirmelerimizi sunacağız.

I. BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE SINIRLANMASI

Basın özgürlüğünün taşıdığı önem nedeniyle anayasa koyucu, basın özgürlüğü ile bu özgürlüğün kullanımına ilişkin güvenceleri Anayasa'nın 28 ila 32. maddelerinde "*temel hak*" olarak teminat altına almıştır.¹ Bu güvencenin getirilmesinin yanında Anayasamızın 28/3.

---

* Yargıtay Cumhuriyet Savcısı.

¹ 1982 Anayasası'nın 28. maddesinde "*basın özgürlüğü*", 29. maddesinde "*sürelî ve süresiz yayın hakkı*", 30. maddesinde "*basın araçlarının korunması*", 31. maddesinde

maddesinde de “Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır” kuralı getirilerek belirtilen özgürlüklerin hayata geçirilmesi yönünden devlete “pozitif bir görev” yüklenmiştir. Basın Kanunu’nun 1. maddesinde de “Bu Kanunun amacı, basın özgürlüğünü ve bu özgürlüğün kullanımını düzenlemektir” hükmü ile basın özgürlüğüne verilen önem vurgulanmıştır.

Özellikle XIX. yüzyıldan başlayarak yaygın ve büyük tirajlara ulaşan gazeteciliğin ortaya çıkması ve basının kamuoyu oluşturma gücünün fark edilmesi ile birlikte bu unsurun kurallara bağlanması düşüncesinden hareketle “basın hukuku” doğmuştur.² Günümüzde, bir ülkede basın özgürlüğünü hayata geçirecek kuralların varlığı ve bu kuralların somut olarak uygulanması, ülkenin demokratik düzeyinin belirlenmesinde önemli bir referans oluşturmaktadır.³

Demokratik ülkelerde bu denli önem taşıması nedeniyle Anayasal düzeyde güvence altına alınmış olan basın ve haber alma özgür-

---

“kamu tüzelkişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı” 32. maddesinde ise “cevap ve düzeltme hakkı” temel hak olarak düzenlenerek Anayasal güvenceye kavuşturulmuştur.

² Basın hukukunun oluşumu ve basın özgürlüğü hakkında geniş bilgi için bkz. Sulhi Dönmezer: *Basın ve Hukuku, Giriş, Genel Prensipler, Basın Hürriyeti, İdari Rejim, Ceza Rejimi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, genişletilmiş ve yeniden gözden geçirilmiş dördüncü bası, İstanbul 1976 (Basın ve Hukuku). Basın hukukunun oluşumunun nedeni bir düşünceye göre, gazeteciliğin bir endüstri kolu haline gelmesi dolayısıyla iktisadi nedenlere bağlıdır, bir başka düşünceye göre ise asırlardan beri yapıla gelmiş olan siyasi idealist mücadelelerdir, bu düşünceler için bkz. Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s.37-38.

³ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 24.09.2008 tarihli ve 2008/4-520 E.- 2008/571 K. sayılı kararında özetle; “...basın özgürlüğünün gerçekleşmesi demokratik hukuk devletine yüklenen önemli bir görev olarak göze çarpmaktadır. Demokratik yaşamın gelişmesinde, ulusal birliğin sağlanmasında, kamuoyunun sağlıklı bir biçimde oluşmasında, sosyal ve siyasal ilerlemede basının çok önemli bir fonksiyonunun bulunduğu açık ve kuşkuadan uzaktır. Kısaca, basın özgürlüğü, demokrasinin “olmazsa, olmaz” koşuludur...” diyerek, Yargıtay Ceza Genel Kurulu da 20.03.2007 tarih ve 2007/4-65 E.-2007/70 K. sayılı kararında “...Demokratik toplumlar, temel hak ve özgürlüklere dayanan toplumdur. Bu tür toplumlarda Devletin görevi, temel hak ve özgürlükleri korumak ve geliştirmektir. Temel hak ve özgürlükler arasında düşünce ve kanaati açıklama özgürlüğünün önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu özgürlüğün kullanılabilmesinin en önemli yollarından birisi de basındır...” görüşüne yer vererek basın özgürlüğünün önemini vurgulamıştır [UYAP, yayınlanmamıştır]. Giritli’ye göre, her ülke layık olduğu kitle haberleşme araçlarına sahiptir, bu anlamda kitle haberleşme araçları toplumu aksettiren bir aynadır, bkz. İsmet Giritli: “Çağdaş Gazeteciliğin Bazı Sorunları”, *Onar Armağanı*, İstanbul 1977, s. 303-325.

lüklerinin “sorumsuz” şekilde kullanılamayacağı açıktır.⁴ Bu özgürlüğün kullanılmasının sınırı konusunda ise, Anayasa’nın 26. ve 27. maddeleri⁵ ile Basın Kanunu’nun 3. maddesi uygulanacaktır. Anayasa’nın 26/2. maddesinde bu özgürlüklerin kullanılmasının “milli güvenlik, kamu düzeni,⁶ kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabileceği” belirtilmiştir. Basın Kanunu da 3/2. maddesinde benzer sınırlama nedenlerine yer vermiş ve Anayasa’nın 13. maddesine paralel bir şekilde “sınırlamanın demokratik bir toplumun gereklerine uygun olması gerektiği” ölçütünü somutlaştırmıştır.⁷

⁴ Giritli, s. 306-307.

⁵ Anayasa’nın 28/4. maddesine göre basın özgürlüğünün sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27. maddeleri hükümleri uygulanacaktır.

⁶ Doktrinde bir görüşe göre; “Kamu düzeni, temel hak ve özgürlüklerin yasalarla belirlenmesinde bir sınırdır. Gerek Anayasa’nın gerek özel yasaların koydukları dengeli kamu düzeni ilkelerine aykırı olan yayın, kişilerin bunlarla korunmuş haklarını halele uğrattığından sınırı aşar ve tecavüz oluşturur. Kamu düzeni kişi iradesiyle çatıştığında onu ortadan kaldırır” . Bu görüş için bkz. Feridun Müderrisoğlu: “Anayasal Hak ve Özgürlüklerin ve Özellikle Basın Özgürlüğünün Kamu Davası ile Sınırlanması ve Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Düzeni”, *Onar Armağanı*, İstanbul 1977, s. 485-506.

⁷ Basın Kanunu’nun 3/2. maddesi “Basın özgürlüğünün kullanılması ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; başkalarının şöhret ve haklarının, toplum sağlığının ve ahlâkının, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabilir” kuralına yer vermiştir. Bizce, bu düzenleme ile “sınırlandırmanın sınırı” hususunda Anayasa’nın 13. maddesine paralel şekilde getirilen ve Basın Kanunu’nda somut olarak ifade bulunan “demokratik bir toplumun gereklerine uygunluk” ölçütü basın özgürlüğünün özüne dokunulmaması açısından önemli bir ölçüt niteliği taşımakta olup, bu kapsamda yasa koyucuya ve normları yorumlayarak anlam yükleyen uygulayıcılara büyük görev düşmektedir. Doktrinde, 1982 Anayasası’nun düşünce açıklama ve düşünce yayma yöntemleri açısından çoğulculuğu sadece “izin verdiği düşünce alanlarıyla sınırlı tuttuğu” savunulmakta olup, bu bağlamda Anayasa’nın 13. maddesi ile “peşin, genel, soyut, yasaklanan özgürlük alanları” yaratıldığı, yine Anayasa’nın 14. maddesindeki “Temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılamaması” ve 15. maddesindeki “Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulması” normlarının da 1982 Anayasası’nın sınırlayıcı yapısını oluşturan kurallardan olduğu savunulmaktadır. Bu görüş için bkz. Çetin Özek: *Basın Özgürlüğünden Bilgilenme Hakkına*, Alfa Yayınevi, İstanbul Eylül 1999, s. IX ve 225 (Basın Özgürlüğü).

Asıl olanın basın ve haber alma özgürlüğü olduğu dikkate alındığında, bu özgürlüklerin sınırlandırılma ölçüsü konusunda son derece özenli davranmak gerekli olup, aksi takdirde yapılacak sınırlandırma hakkın özüne dokunacak, basın ve haber alma özgürlüklerinin anlamını yitirmesi tehlikesini doğurabilecektir.⁸ Bu nedenle, haber alma ve basın özgürlüğünü sınırlayıcı nitelikte düzenlemeler yapılırken Anayasa'nın 13. maddesinde ifadesini bulan "öze dokunma yasağı" ve "ölçülülük ilkesi" ile "demokratik toplum düzeninin gerekleri" ölçütlerini hiçbir şekilde gözden uzak tutmamak gereklidir.

II. BASIN SUÇLARI

Basın ve haber alma özgürlüğünün sınırlandırılmasında bazen ceza hukuku araçlarına başvurulabilmektedir. Ancak ceza hukuku araçlarının nitelikleri dikkate alındığında, basın özgürlüğünün demokratik toplum için vazgeçilmezliği nedeniyle, ceza hukuku araçlarına başvurma "ultima ratio" (son çare) olarak düşünülmesinin gerekliliği gözden kaçırılmamalıdır. Devlet otoritesinin basına müdahalede bulunmasını önlemek ve kamuoyu karşısında saygınlığı olan bir basın yaratma düşüncelerinin ürünü olarak ilk kez 1916 yılında İsveç'te uygulanmaya başlanılan "basının kendi kendini denetlemesi" sistemi ortaya çıkmıştır.⁹ Ceza hukuku araçlarının kullanılması, ancak diğer denetim mekanizmaları ile sonuca ulaşılamayan durumlarda düşünülmelidir.¹⁰

⁸ Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının sınırları konusunda geniş bilgi için bkz. Ergun Özbudun: *Türk Anayasa Hukuku*, Yetkin Yayınevi, gözden geçirilmiş 8. baskı, Ankara 2005, s. 103-108.

⁹ İçel / Ünver, bu sistemin en başarılı ilk örneğini 1953 yılında kurulan İngiliz Basın Konseyi'nin verdiğini belirtmektedir, bkz. Kayıhan İçel / Yener Ünver: *Kitle Haberleşme Hukuku*, Beta Yayınevi, yenilenmiş yedinci bası, İstanbul 2007, s.239. İngiltere'de medya sektörünün regülasyonuna ilişkin çeşitli kanunlara dayanan ve kanunlara dayanmayan kurullarla bu konuda gelişmeler sağlanmış ve kitle iletişim araçlarının kişisel bilgileri ele geçirmeleri ve kullanmalarının engellenmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu düzenlemeler arasında; *Basın Şikayetleri Komisyonu Kanunu*, *Yapım Standartları Komisyonu Kanunu*, *Bağımsız Televizyon Komisyonu Kanunu*, *Radio Otoritesi Program Kanunu* ve *Reklam Standartları Otoritesi Reklam Kanunu* örnek olarak gösterilebilir, bkz. Michael Tugendhat QC / Matthew Nicklin / Godwin Busuttill: "Publication of Personal Information", *The Law of Privacy and the Media*: Edited by: Michael Tugendhat QC / Iain Christie, Oxford University Press, New York, July 2002, s.133.

¹⁰ Basın mesleğinde çalışanların örgütlenmeleri ve bir meslek ahlakı oluşturarak bunun gereğince hareket etmeleri basına ceza kanunları yoluyla müdahaleyi azalt-

Basın özgürlüğünün kötüye kullanılmasının engellenmesi gereklidir ve basın özgürlüğünün kötüye kullanılması, çoğunlukla bir ceza normunun ihlali olarak kendini göstermekte ve “basın suçu” olarak ortaya çıkmaktadır.¹¹

“Yayın” faaliyetinin kolektif niteliği, basın konusunda özel idari rejime olduğu kadar özel ceza rejimine de sebebiyet vermektedir. Bu açıdandır ki, basın suçlarının özelliklerini göz önünde bulundurarak bunların cezalandırılması esaslarını tespit eden, yargılama usulünü belirleyen özel hükümlere birçok ülkede rastlamak mümkündür.¹² Basının hem bireyler ile toplum üzerindeki olumsuz ve zararlı olabilecek etkilerini önlemek hem de düşünce ve haberlerin yayılmasını sağlayan araçları denetlemek amacıyla, yasama organları genel suçlardan ayrı suç kategorileri meydana getirmişlerdir.¹³

mak sonucunu doğuracağı gibi, 20. yüzyılda basın hürriyeti yönünden ortaya çıkan iki gerçeğin (1- Basın araçlarının belirli kişilerin elinde toplanması, 2- Yeni bir süreli yayın çıkarabilmek için yatırmak gereken sermayenin çok büyük olması) olumsuz olan etkilerini de azaltmak imkanı verebilir. Sulhi Dönmezer: “Basında Oto-Kontrol”, *İÜHF Mecmuası*, İstanbul 1969, C. XXXIV, Sayı 1-4, s. 3- 4 (Basında Oto-Kontrol). Başka bir görüşe göre; düşünce özgürlüğü mülahazası ile mümkün olduğunca medyaya müdahaleden kaçınarak özdenetim mekanizmalarının işlenmesini beklemekte olan kanun koyucu, bazı konularda -devletin iç karışıklıklara ve saldırılara karşı korunması, toplum ahlakının, kişilerin haysiyet ve şerefine korunması gibi- işi medyaya bırakmayarak bizzat düzenleme ihtiyacı duymuş, yasalara başvurmadan kendini alamamıştır, bkz. Mehmet Emin Artuk / Ahmet Caner Yenidünya: “Suçun Önlenmesi ve Medya”, *İstanbul Barosu Dergisi*, İstanbul 2001, C. 75, Sayı: 1-2-3, s. 12-13. Basının idari denetim mekanizmaları, özdenetim kuruluşları, ortak düzenleme - denetim yaklaşımı, yargı yolu ve Türkiye’de medya denetimi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. B. Zakir Avşar / Vedat Demir: *Düzenleme ve Uygulamalarla Medyada Denetim*, Piramit Yayıncılık, Ankara 2005.

¹¹ Muharrem Özen: “Türkiye Cumhuriyeti’nde ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Süreli ve Süresiz Yayınlarda Ceza Sorumluluğu”, *AÜHF Dergisi*, C. 50, S. 3, Ankara 2001, s. 56. (Ceza Sorumluluğu).

¹² Çetin Özek: *Basın Suçlarında Ceza Sorumluluğu*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1972, s. 7. (Basın Suçları).

¹³ Muharrem Özen: *Ceza Hukukunda Objektif Sorumluluk*, US-A Yayıncılık, Ankara 1998, s. 240. (Objektif Sorumluluk). Doktrinde genel suçlardan ayrı olarak, kendine özgü nitelik ve unsurları bulunan bağımsız bir basın suçu kategorisinin mevcut olup olmadığı tartışılmaktadır. Bir görüşe göre, basın suçlarının genel suçlardan ayrı niteliklere ve yapısal farklılıklara sahip olduğunun ileri sürülemeyeceği, basının bazı suçların işlenişinde araç olarak kullanılması, bu suçlarla genel suçlar arasında, somut içerikleri ve nitelikleri yönünden bir fark yaratmayacağı; farklılığın suçun işleniş şekli, kullanılan araç ve ceza sorumluluğunun türü bakımından ortaya çıkmakta olduğu ifade edilmektedir. Doktrindeki tartışmalar ve ayrıntıları için bkz. Özen, *Objektif Sorumluluk*, s. 241-242.

Basın ceza hukukunun en belirleyici yönünü ise, basın suçlarından doğan ceza sorumluluğu ve bu sorumluluğun düzenleniş biçimi oluşturmaktadır.¹⁴ Gerçekten de basın suçunun faillerinin TCK'daki genel iştirake ilişkin hükümlere göre saptanmasının zorluğu, kanunları, eser sahibi dışında basın suçunu oluşturan yayının sorumlularını önceden saptamaya yönelmiş ve bu saptayış biçimi değişik bir sorumluluk sistemi olarak ortaya çıkmıştır.¹⁵ Basın suçlarında sorumluluk unsuru ayrı bir öneme sahip olup, ülkemizde de gerek 5680 sayılı Kanun döneminde gerek yürürlükteki 5187 sayılı Kanun döneminde, basın kanunlarının en çok eleştiriye hedef olan ve değişikliğe tabi tutulan hükümlerinin, hep sorumluluğa ilişkin hükümler olduğu da unutulmamalıdır.

1. Basın Suçlarının Ayrımı

Basın Kanunu'nda basın suçları bir ayrıma tabi tutulmamış iken,¹⁶ doktrinde bu suçlar için bir ayrıma gidildiği görülmektedir.¹⁷ Basın suçlarının ayrımı, Basın Kanunu'nun 11. maddesinde öngörülen ceza sorumluluğu bakımından önem taşımaktadır.¹⁸ Basın suçları birçok ayrıma tabi tutulmakla birlikte, temel olarak iki grupta incelenmesi mümkündür. Bunlardan birinci grubu; *"basılmış eserin içeriğine ilişkin suçlar"* oluşturmakta olup, bunlar da kendi içinde *"dar anlamda basın suçları"* ve *"basın yoluyla işlenen suçlar"* olarak iki kategoride incelenebilir. Basın suçlarında ikinci grubu ise, *"basın düzenine karşı suçlar"*¹⁹

¹⁴ Özen, *Ceza Sorumluluğu*, s. 56.

¹⁵ Özen'in, burada söz ettiği *"değişik sorumluluk"* ceza hukukunda sorumluluğun temeli olan kusurluluk unsuru yönünden bazı özellikler taşımakta olup, bu unsur ile ilgili çözümlenmesi gereken hususlar ve değerlendirmeleri için bkz. Özen, *Ceza Sorumluluğu*, s. 57-68.

¹⁶ Gerçekten de Basın Kanunu'nun 11. maddesinde *"basılmış eserler yoluyla işlenen suç yayım anında oluşur"* denilerek her türlü basın suçunu kapsayacak şekilde genel bir ifade kullanılmıştır.

¹⁷ Özek, basın suçlarının ayrıma tabi tutulması gerektiği düşüncesindedir. Bu düşünce ve yapılan ayırım için bkz. Çetin Özek: *Türk Basın Hukuku*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978, s. 371-375. (Türk Basın Hukuku). Yine benzer ayırım için bkz. Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 371-375.

¹⁸ Özen, *Objektif Sorumluluk*, s. 243.

¹⁹ Doktrinde basın düzenine karşı işlenen suçlara *"basın zabıtası suçları"* da denilmektedir, bkz. Özek, *Ceza Sorumluluğu*, s. 12-14., Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 526-528

oluşturmaktadır.²⁰

Dar anlamda basın suçları (sırf basın suçları), sadece basılmış eserlerle işlenebilen, başka bir araçla işlendiğinde kanun koyucunun cezai yaptırıma bağlamadığı suçlardır.²¹ Basın yoluyla işlenen suçlar ise, aslında her tür araçla işlenebilecek olan suçların basın yoluyla işlenmesi halini ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Örneğin, hakaret suçunun bir gazete haberi ile işlenmesi halinde basın yoluyla işlenmiş bir suçun varlığından söz edilecektir. Basın düzenine karşı işlenen suçlar, basının idari rejiminin bir gereği olarak, basın alanında faaliyette bulunanların üstlenecekleri yükümlülüklerle aykırı davranışları cezalandıran normlardır.²² Çalışmamızın konusunu oluşturan Basın Kanunu'nun 21. maddesinde düzenlenen ve "kimlik açıklama yasağına aykırılık" olarak adlandırabileceğimiz suç tipi ise, dar anlamda basın suçları kategorisinde yer alan suçlardandır.

2. Genel Olarak "Kimlik Açıklama Yasağına Aykırılık" Suçu

Basın Kanunu temel olarak basın özgürlüğünün korunmasını amaçlamakla birlikte, bazı durumlarda aileyi, bazen toplumun ahlaki değerlerini, bazen habere konu olan kişiyi bazı durumlarda ise kamu yararını gözeterek, haber verme hakkına sınırlama getirmektedir.²³ Basın Kanunu'nun 21. maddesinde getirilen sınırlamalarda da kanun koyucunun genel ahlaki korumak amacıyla haber verme hakkını sınırladığı ileri sürülmektedir.²⁴ Bizce bu norm ile belirli fiillere veya suçlara karışanların kişilik hakları ve aileyi koruma amacı basın özgürlüğü-

²⁰ İçel / Ünver, s. 259- 260.

²¹ Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 373, İçel / Ünver, s. 259, Özen, *Objektif Sorumluluk*, s. 243.

²² Özen, *Objektif Sorumluluk*, s. 245. Özek, "basın zabıtası suçları" olarak adlandırdığı basın düzenine karşı suçların çoğunlukla yayına bağlı olmaksızın teşekkül etmesi ve sorumluluk yönünden dar anlamda basın suçlarından ve basın yoluyla işlenen suçlardan farklı olduğundan söz etmekte ve bu suç tiplerini kendi içinde "yayın öncesi basın zabıtası suçu" ve "yayın sonrası basın zabıtası suçu" şeklinde bir alt ayırma tabi tutmaktadır, bkz. Özek, *Basın Suçları*, s. 12-14.

²³ Nusret İlker Çolak: *Kitle İletişim Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2007, s.79.

²⁴ Özek, *Türk Basın Hukuku*, s.317-318. Bir görüşe göre ise, mülga Basın Kanunu'nun 33. maddesi ile getirilen (5187 sayılı Kanununun 21. maddesindeki düzenlemeyle genel olarak paralel) kimlik açıklama yasağı kamu düzeni gözetilerek getirilmiş bir kuraldır, bkz. Müderrisoğlu, s. 506.

ne yeğ tutulmuş, hukuka uygunluk sebeplerine de yer verilmemiştir.²⁵ Bu nedenle haber verme hakkının kullanılması (yayının gerçeği yansıtması) veya ilgili kişinin rızasının varlığı gibi bir hukuka uygunluk sebebinin varlığını iddia ederek eylemin suç oluşturmayacağından söz edilemez.²⁶

a. Tarihi Gelişim ve Yürürlükteki Norm

Aileyi koruma amacına yönelik olarak basın özgürlüğünün sınırlanmasına ilişkin hukuk sistemimizdeki ilk düzenleme, 1931 yılında kabul edilip 24.07.1950 tarihine kadar yürürlükte kalan Matbuat Kanunu'nun 41. maddesinde bulunmakta idi.²⁷ 5680 sayılı mülga Basın Kanunu²⁸ da, 5187 sayılı Kanun'un yer verdiği düzenlemeye temel

²⁵ Bir görüşe göre, bu madde vasıtasıyla elde edilmek istenilen amacın, özel hayatın gizliliği ve korunması hakkını da kapsamına aldığı söylenebilir, bkz. Ersan Şen: *Devlet ve Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması*, Kazancı Yayınevi, İstanbul 1996, s. 178.

²⁶ Doktrinde, basın yoluyla kişilik hakkı ihlallerinde, basın özgürlüğünün daha üstün bir yarar olarak kabul edilebilmesi için yayının gerçeğe uygun olması, haber niteliği taşıması, gerçeğe uygun haberlerin verilmesinde nesnel ölçülere uyulması ve öyle biçim arasında ölçülülük bulunmasının gerekliliği haklı olarak ifade edilmektedir, geniş bilgi için bkz, Sibel Özel: "Basın Yoluyla Kişilik Hakkı İhlallerinde Hukuka Uygunluk Unsurunun Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi", *GÜHF Dergisi*, İstanbul 2004, Yıl 3, Sayı 1, 2004/1, s. 163-184. Hukuka aykırılık hakkında geniş bilgi için ayrıca bkz. Tuğrul Katoğlu: *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2003. Yargıtay 4. Ceza Dairesi de 25.11.2008 tarih ve 2007/4711 E. – 2008/21191 K. sayılı kararında; "Basın yoluyla işlenen suçlarda hukuka uygunluk halleri haber verme, eleştirme hakları ve mağdurun rızasıdır. Temelini Anayasanın 28 ve devamı maddelerinden alan haber verme ve eleştirme hakkının kabulü için, açıklama ve eleştiriye konu olan haberin gerçek ve güncel olması, açıklanmasında kamu ilgi ve yararının bulunması, açıklama biçimiyle konusu arasında düşünsel bir bağ bulunması gerekir" görüşünü dile getirmiştir [UYAP, yayımlanmamıştır].

²⁷ Matbuat Kanunu 24.07.1950 tarihinde 5680 sayılı Basın Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önceki dönemde yürürlükte olup 41. maddesi : "Aile mevcudiyetini ve aile kurmak esasını sarsacak ve kadınlığın ana olmak hususundaki fikri temayülünü zayıflatacak mahiyette her türlü neşir yasaktır. Hilafına hareket edenlere bir aydan bir seneye kadar hapis cezası verilir" şeklinde idi. Bu düzenleme ile aile kurumunu genel olarak koruma altına almak amaçlanmış, ancak maddi unsurunu oluşturabilecek hareketler itibarıyla oldukça genel ve sınırları belirsiz bir çerçeve hüküm konulmuştur. Bu itibarla anılan normun basın özgürlüğünü ağır biçimde sınırlayan bir hüküm olduğu görülmektedir. Matbuat Kanunu hakkında geniş bilgi için bkz. Sulhi Dönmezer, *Matbuat Suçları, Matbuat Kanununa Göre Suçlar, Müeyyideler, Yargılama Usulü*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1946. (Matbuat Suçları).

²⁸ 5680 sayılı Basın Kanunu 24.07.1950 tarih ve 7564 sayılı RG'de yayımlanarak yü-

oluşturduğu söylenebilecek olan benzer bir norma 33. maddesinde²⁹ yer vermiş olmasına karşın, mülga kanundaki düzenlemenin basın özgürlüğünü ağır şekilde ihlal edici nitelikte olduğu da gözden uzak tutulmamalıdır.³⁰ Yürürlükte olan 5187 sayılı Basın Kanunu “kimliğin açıklanmaması” kenar başlıklı 21. maddesi ile ailenin ve küçüklerin korunmasını amaçlayan bir düzenleme yapmıştır.³¹

rürlüğe girmiş ve birçok değişiklikler geçirerek 26.06.2004 tarihinde 5187 sayılı Basın Kanunu yürürlüğe girene değin yarım asrı aşkın bir süre yürürlükte kalmıştır.

²⁹ Mülga Basın Kanunu’nun benzer hükmü şöyledir: “Madde 33 - (Değişik madde: 11/05/1988 - 3445/9. m.):

¹ *Kanunen evlenmeleri men edilmiş kimseler arasındaki cinsi münasebetlere dair haber veya yazıların,*

² *Türk Ceza Kanununun 414, 415, 416, 421, 423, 429, 430, 435, 436, 440, 441 ve 442 nci maddelerinde yazılı cürümlere müteallik haber veya yazıların yayınlanması halinde mağdurların hüviyetlerini açıklayan malûmat veya resimlerin,*

³ *18 yaşını doldurmuş olan suç fail ve mağdurlarının hüviyetlerini açıklayan malûmat veya resimlerin, neşri yasaktır.*

(Değişik fıkra: 03/08/2002 - 4771 S.K./9. m.) *Bu yasağa aykırı hareket edenler, onmilyar liradan otuzmilyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar”.*

³⁰ Mülga Kanun 33. maddesinin 1. bendinde düzenlediği “*Kanunen evlenmeleri men edilmiş kimseler arasındaki cinsi münasebetlere dair haber veya yazıların*” yayımlanmasını “*tamamen yasaklamakta*” ve cezai yaptırıma bağlamakta idi. Mülga Kanunun getirdiği bu düzenlemenin haber alma ve basın özgürlüğünü önemli derecede zedeleyen bir sınırlandırma olduğu, buna karşın yürürlükteki Basın Kanunu’nun belirtilen yasaklayıcı düzenlemeye yer vermediği gözden kaçırılmamalıdır. Diğer taraftan, aynı nitelikteki suç için 5187 sayılı Kanun adli para cezası öngörmesine karşın, 5680 sayılı (mülga) kanun, bu suçu işleyenler hakkında üç aya kadar hapis ve on milyon liradan otuz milyon liraya kadar para cezası öngörülmekteydi. Ancak, daha sonra 03.08.2002 tarih ve 4771 sayılı yasanın 9. maddesiyle yapılan değişiklik ile, anılan fiil için öngörülen hürriyeti bağlayıcı ceza kaldırılarak, sadece 10-30 milyar TL para cezası yaptırımına bağlanmış idi. Mülga Kanun’un 33. maddesinde küçük fail ve mağdurların kimliklerinin açıklanması suçları için öngörülen ceza miktarının yüksek olduğuna ve Kanun’un bu yönüyle değiştirilmesi gerektiğine ilişkin görüş için bkz. Özek, *Basın Özgürlüğü*, s. 282-283. 5680 sayılı mülga Kanun’un 33/1. maddesine ilişkin görüşler ve eleştirimiz için bkz. aşağıda dn. 94.

³¹ Örneğin, İngiltere’de de 1976 tarihli Cinsel Suçlar Kanunu (The Sexual Offences (Amendment) Act-1976) ile cinsel saldırı veya taciz suçu mağduru olan küçüklerin kimliklerinin basın yoluyla yayınlanmasının yasaklandığını görmekteyiz, Tugendhat QC / Nicklin / Busuttill, s. 132. 20 Kasım 2003’de değişikliğe uğrayan Cinsel Suçlar Kanunu metni için bkz. http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2003/en/ukpga_en_20030042_en_1.htm. (12.06.2009). Diğer taraftan 2003 tarihli Cinsel Suçlar Kanunu (The Sexual Offences Bill 2003) ile de, cinsel saldırı oluşturan eylemlerin çok daha ayrıntılı olarak düzenlendiği ifade edilmektedir, geniş bilgi için bkz. Andrew Ashworth: *Principles of Criminal Law*, Oxford University Press, fourth edition, Cornwall 2003, s. 339-357. Cinsel Suçlar Kanunu için bkz. <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200203/ldbills/068/2003068.htm>. (12.06.2009). Küçük-

5187 sayılı Basın Kanunu'nun 21. maddesi, haber vermeyi yasaklamamakta, yalnızca haberin verilmiş şekli bakımından sınırlandırma getirmektedir. Kanun koyucunun anılan maddede suç olarak nitelendirdiği ve "kimlik açıklama yasağına aykırılık" olarak adlandıracağımız bu fiil ile yaptırım altına alınan, habere konu olan kişilerin kimliklerinin açıklanması veya tanınmalarına yol açacak şekilde yayın yapılmasıdır. Basın Kanunu'nun "Kimliğin açıklanmaması" başlığını taşıyan 21. maddesi hükmü şöyledir;

" Madde 21- Süreli yayınlarda;

a) 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre evlenmeleri yasaklanmış olan kişiler arasındaki cinsel ilişkiyle ilgili haberlerde bu kişilerin,

b) 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun³² 414, 415, 416, 421, 423, 429, 430, 435 ve 436 ncı maddelerinde yazılı cürümlere³³ ilişkin haberlerde mağdurların,

c) Onsekiz yaşından küçük olan suç faili veya mağdurlarının,

Kimliklerini açıklayacak ya da tanınmalarına yol açacak şekilde yayın ya-

---

lerle ilgili bir koruma ilkesi de Basın Şikayetleri Komisyonu Kanunu (Press Complaints Commission Code) ile getirilmiştir, buna göre cinsellikle ilgili yargulamalarda özel korumalar sağlamaktadır, bu kanuna göre; 16 yaşını tamamlamamış olan çocukların fotoğraflarının yayınlanması, onlarla röportaj yapılması, ebeveyninin rızası bulunsa dahi mümkün değildir ve küçüğün özel yaşamı yayın konusu yapılamaz, bkz. David Sherborne / Sapna Jethani: "The Privacy Codes", *The Law of Privacy and the Media*: Edited by, Michael Tugendhat QC, Iain Christie, Oxford University Press, New York, July 2002, s. 555. Press Complaints Commission Code metni için bkz: <http://www.pcc.org.uk/cop/practice/html>. (12.06.2009).

³² 5187 sayılı Basın Kanunu 26.06.2004 tarihinde yani 01 Haziran 2005 tarihinden önce, yani 5237 sayılı TCK'nun yürürlüğünden önceki dönemde yürürlüğe girdiği için, Basın Kanunu'nun anılan 21.maddesinde 765 sayılı (mülga) TCK hükümlerine yer verilmiştir.

Bilindiği gibi 765 sayılı TCK, 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 12/1-b maddesi ile 01 Haziran 2005 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış ve aynı Yasanın 3. maddesi hükmü, 765 sayılı TCK'ya yapılan atıfların 5237 sayılı TCK'nın bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelere yapılmış sayılacağını belirtmektedir.

³³ Her ne kadar maddede "cürüm" den söz edilmekte ise de, 5237 sayılı TCK, 765 sayılı mülga TCK'daki cürüm ve kabahat ayırımına artık yer vermediğinden bu ibareyi "suç" olarak değerlendirmek gereklidir.

panlar bir milyar liradan³⁴ yirmi milyar liraya kadar adli para cezasıyla³⁵ cezalandırılır. Bu ceza bölgesel süreli yayınlarda iki milyar liradan, yaygın süreli yayınlarda on milyar liradan az olamaz”.

Basın Kanunu'nun 21. maddesiyle yaptırım altına alınan bu fiiller ancak süreli yayınlar³⁶ ile işlenebilir. Bu nedenle aynı fiil, süreli olmayan bir yayın yoluyla gerçekleştirilmiş ise suç oluşturmayacaktır. Konuya bir diğer kitle iletişim aracı olan radyo ve televizyon yayıncılığı açısından bakıldığında ise, durumun oldukça farklı olduğu görülmektedir. Gerçekten de Basın Kanunu'nun 21. maddesi ile yasaklanan fiil, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'da³⁷ yasaklanmamış ve suç olarak yaptırıma bağlanmamıştır. Dolayısıyla süreli yayın yoluyla işlendiğinde suç oluşturan fiil; radyo, televizyon veya veri yayını yoluyla işlenir ise suç oluşturmayacaktır.³⁸

³⁴ Bilindiği üzere 28.01.2004 tarihli ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun ile para birimi 01.01.2005 tarihinden itibaren “Yeni Türk Lirası” olarak değiştirilmiş ve daha sonra 01.01.2009 tarihinden itibaren de “Türk Lirası” olarak uygulanmaya devam etmiştir. Anılan Kanun'un 2/1. maddesine göre, birmilyon Türk Lirası bir YTL'ye eşittir ve buna göre dönüştürme yapılacaktır.

³⁵ 04.11.2004 tarihli ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 5. maddesinin 1. fıkrası hükmüne göre; “Kanunlarda öngörülen “ağır para” cezaları, “adli para” cezasına dönüştürülmüştür” bu nedenle artık Türk Ceza Hukuku sisteminde ağır para cezasından söz edilemeyeceğinden, ilgili hükümlerde düzenlenen cezaları bu kurala uygun olarak “adli para cezası” şeklinde belirteceğiz.

³⁶ Süreli yayının tanımı ve türleri Basın Kanunu'nun 2/c-d-e-f maddesinde belirtilmiştir, buna göre; “Madde 2/ c) Süreli yayın: Belli aralıklarla yayımlanan gazete, dergi gibi basılmış eserler ile haber ajansları yayımlarını,

d) Yaygın süreli yayın: Tek bir basın-yayın kuruluşu tarafından aynı isimle basılan ve her coğrafi bölgede en az bir ilde olmak üzere, ülkenin en az yüzde yetmişinde yayımlanan süreli yayın ile haber ajanslarının yayımlarını,

e) Bölgesel süreli yayın: Tek bir basın-yayın kuruluşu tarafından basılan ve en az üç komşu ilde veya en az bir coğrafi bölgede yayımlanan süreli yayını,

f) Yerel süreli yayın: Tek bir yerleşim biriminde yayımlanan süreli yayınlar ile haftada bir veya daha uzun aralıklarla yayımlanan yaygın ve bölgesel yayınları” ifade eder.

³⁷ 13.04.1994 tarihli ve 3984 sayılı Kanun, 20.04.1994 tarih ve 21911 sayılı RG.'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

³⁸ 3984 sayılı Kanun, Basın Kanunu'nun 21. maddesindeki benzer nitelikte bir ceza hukuku normu barındırmamasına karşın, anılan normun korumayı amaçladığı değerleri gözetken bazı düzenlemeler içermektedir. 3984 sayılı Kanun'un 4/2. maddesinin konumuzla ilgili hükümleri şöyledir: “Radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri şunlardır:

...

Aynı olaya ilişkin gazete veya dergide yapılan bir haberde kimlik açıklanmış ise fiil suç oluşturacak ancak; radyo, TV veya veri yayını yoluyla gerçekleştirilen haberde kimlik açıklanmış ise aynı fiil bu defa suç oluşturmayacaktır.³⁹

e) Yayınların toplumun millî ve manevî değerlerine ve Türk aile yapısına aykırı olmaması.

f) (Değişik: 3/8/2002-4771/8 m.) Özel hayatın gizliliğine saygılı olunması.

k) Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimsenin suçlu ilân edilmemesi veya suçluymuş gibi gösterilmemesi, kişileri suç işlemeye yönlendirecek veya korku salacak yayın yapılmaması

t) Yayınların müstehcen olmaması.

u) (Değişik: 1/7/2005-5378/37 m.) Kadınlara, güçsüzlere, özürlülere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.

z) Gençlerin ve çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlakî gelişimini zedeleyecek türden programların, bunların seyredilebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmaması".

Aynı Kanun'un 33. maddesinde ise yayın ilkelerine aykırı yayın yapılmasının yaptırımları gösterilmiştir. Bu maddeye göre; ilk aykırılıkta Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), yayıncı kuruluşu uyarır veya özür dilemesini ister, Bu talebe uyulmaması veya aykırılığın tekrarı hâlinde ihlâl konu olan programın yayını, bir ilâ oniki kez arasında durdurulur. Cezaya yol açan fiilde sorumlulukları belirlendiği takdirde programın yayıncısı ve varsa sunucusu da bu süre içerisinde hiçbir ad altında başka bir program yapamaz ve sunamaz. Yayını durdurulan programların yerine, aynı yayın kuşağında ve reklamsız olarak, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına Üst Kurulca hazırlatılacak eğitim, kültür, trafik, kadın ve çocuk hakları, gençlerin fiziksel ve ahlakî gelişimi, uyuşturucu ve zararlı alışkanlıklarla mücadele, Türk dilinin güzel kullanımı ve çevre eğitimi konularında programlar yayınlanır. Aykırılığın tekrarı hâlinde ise (yayın izninin niteliğine göre); beşbin Türk Lirasından beşyüzbin Türk Lirasına kadar, Radyo yayınları için yukarıdaki miktarların yarısı kadar, idarî para cezası verilir. İhlâlin, ihlâl tarihinden itibaren, takip eden bir yıl içinde tekrarı hâlinde bu idarî para cezaları yarı oranında artırılır. İhlâlin, ihlâl tarihinden itibaren takip eden bir yıl içinde ikinci kez tekrarında ihlâlin ağırlığına göre izin uygulaması bir yıla kadar geçici olarak durdurulur. Görüldüğü gibi Basın Kanunu'nun 21. maddesine aykırılık oluşturan yayınların ancak RTÜK tarafından "yayın ilkelerine aykırılık" oluşturduğu şeklinde değerlendirilerek yayıncı kuruluşu uyarı ve özür dileme cezasından idari para cezasına ve geçici olarak yayın izninin durdurulmasına kadar varan bazı "idari yaptırımlar" uygulanması gündeme gelebilecektir. Ancak uygulamada suça karışan küçüklerin ve cinsel dokunulmazlıkları saldırıya uğrayan mağdurların radyo ve TV yayınlarında kimliklerinin açıkça verildiğini görmekteyiz. Belirtilen suç fail ve mağdurların kimliklerinin açıklanması nedeniyle RTÜK tarafından idari yaptırım uygulanmasına ilişkin bir karara araştırmalarımız sonucunda ulaşamadık. RTÜK kararları için bkz. http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=791d92c4-1de3-4431-ba23-df7eca92d371 (01.09.2009).

³⁹ Buradaki tek farkın, kitle iletişim aracının türü olduğu göze çarpmaktadır. Ancak, kanun koyucunun radyo- TV ve veri yayınlarına niçin deyim yerindeyse böyle bir "özgürlük alanı" tanıdığı veya bir başka açıdan bakıldığında, niçin süreli yayınların aynı yasağı ihlal etmeleri halinde derhal ceza hukuku araçlarına başvurarak fiili "suç" olarak tanımladığını ve basının özgürlük alanını daralttığını anlayabilmek

b. Kimliğin Açıklanması veya Tanınmaya Yol Açacak Şekilde Yayın

Kanun'da belirtilen "kimlik açıklama" veya "tanınmaya yol açacak şekilde yayın" terimlerinden ne anlaşılması gereklidir? Doktrinde, salt isim açıklanmasını kimlik açıklamak olarak saymamak gerektiği görüşü dile getirilmektedir.⁴⁰ Ancak uygulamada, kişinin ad ve soyadının belirtilmesi veya gözleri bantlanmış, karartılmış şekilde de olsa tanınabilecek biçimde fotoğrafının yayınlanması halinde suç failinin cezalandırılması yoluna gidilmektedir.⁴¹ Buna karşıt olarak, kişinin sadece adının ve soyadının baş harflerinin verilerek haber yapılması durumunda veya yüzünün mozaik yöntemiyle iyice belirsizleştirilerek yayınlanması halinde eylem suç oluşturmayacaktır. Yargıtay 7. CD bir kararında;⁴² "...suç konusu gazete haberinde mağdurenin başörtülü ve siyah gözlüklü olarak tanınmasını engelleyici biçimde resmi yayımlandığında söz konusu maddedeki suçun oluşmayacağını..." belirtmiştir. Bizce de, anılan madde ile korunmak istenilen hukuksal değer ilk olarak bu kişilerin kişilik hakları ise ve isimlerinin açıklanması ile tanınabilmeleri kaçınılmazsa bu biçimde yayın yapılmaması gereklidir. Haberde isim açıklanmamış olmasına rağmen, suç faili ya da mağdurunun akrabalarının kimliklerinden bahsedilerek veya olayın geçtiği küçük yerleşim biriminden söz edilerek de suçun pasif süjesinin tanınmasına yol açacak şekilde yayın yapılması halinde de 21. maddedeki suçun oluşmasının

---

güçtür. Bizce bunun nedenlerini, kanun koyucuların "geleneksel medya" olarak nitelendirilebilecek yazılı basına müdahale etme isteğinin tarihi süreç içinde adeta bir "alışkanlık" haline gelmiş olmasında aramak gerektiği düşüncesindedir.

⁴⁰ Sahir Erman / Çetin Özek: *Açıklamalı Basın Kanunu ve İlgili Mevzuat*, Alfa Yayınevi, İstanbul 2000, s. 280. Anılan hükümdeki "kimliğin ne zaman açıklanmış sayılacağı" hususunda değişik uygulamalar bulunduğu ve maddenin bu hususta açık bir biçimde unsurları belirtmediğine göre, sorumluluk alanının da yaygın olduğu görüşü için bkz. Özek, *Basın Özgürlüğü*, s. 283.

⁴¹ Nitekim, Yargıtay 7. Ceza Dairesi 25.09.1992 tarih ve 3842-5348 sayılı kararında "...olay mağdurlarının basılan resimlerinin gözleri üzerine konulan çizgi şeklindeki bantların mağdurların tanınmasına engel teşkil etmeyecek ve kendilerini tanıyanlar tarafından ise kolaylıkla teşhis edilebilmelerine imkan verecek nitelikte bulunduğu cihetle müsnet suçların oluştuğu..." şeklinde karar vermiştir. Bu kararın geniş özeti için bkz. Nihat İnal: *Tüm Yönleriyle Basın Davaları ve Medyanın Saldırısında Tazminat*, Adalet Yayınevi, Ankara 2001, s.593. Yargıtay'ın benzer nitelikteki kararları; Yargıtay 7. CD'nin 18.09.1992 tarih ve 3760 -5033 sayılı kararı, 4. HD.'nin 28.04.1978 tarih ve 7210- 5840 sayılı kararı. Bu kararların özeti için bkz. Erol Çetin: *Son Değişikliklerle Basın Hukuku*, Seçkin Yayınevi, 4. baskı, Ankara 2008, s. 72-73.

⁴² Yargıtay 7. CD.'nin 19.12.1989 gün ve 1989/1931 E. 1989/12670 K. sayılı kararı.

mümkün olduğu düşüncesindeyiz.⁴³

Belirttiğimiz kararlardan da anlaşıldığı gibi, uygulamada aranılan ölçüt, verilen haber ile ilgili kişinin tanınıp tanınmadığıdır. Gerçekten de haberin gerek yazı gerek fotoğraf olarak verilmiş şekli itibarıyla, belirtilen ilişkiye katılan kişiler, ya da suça karışan küçükler tanınmıyorlar ise, eylemin suç oluşturmayacağına kuşku bulunmamaktadır.

c. Kimlik Açıklama Yasağı ile Suçsuzluk Karinesi ve Mağdur Hakları İlişkisi

Basın Kanunu'nun 21. maddesi ile getirilen "kimlik açıklama yasağı" ilkesinin, bir diğer yönüyle de Anayasa'nın 38/4. maddesinde ve AİHS m. 6/2' de güvence altına alınan suçsuzluk karinesini⁴⁴ hayata geçirmeye yönelik bir düzenleme içerdiğini de söylemek mümkündür.⁴⁵ Ceza yargılaması sistemimizde suç failleri ve mağdurlarının isim

⁴³ Bir gazetenin 03 Eylül 2009 tarihli nüshasında; "İstanbul'da 3 Mart 2009'da öldürülen M. K.'nin babası S. K.'nin, katil zanlısı C. G.'nin amcası H. G.'den ... Euro istediği..." (kimlik kısaltmaları tarafımızdan yapılmış olup, haberde küçük failin adı açık olarak ve soyadı kısaltılmış olarak verilmiş, bunun dışındaki tüm kişilerin ad ve soyadları açık olarak yazılmıştır) şeklinde haber yapılmıştır. Bu haberde, suç faili küçük C. G.'nin adının açık olarak soyadının da baş harfinin verilmesi, amcasının ise açık kimliğinden bahsedilmesi dolayısıyla suç faili küçükün de soyadının açıklanmış olduğu ortadadır. Dolayısıyla belirttiğimiz biçimde verilen haberin bütününe bakıldığında, her okuyucunun küçük suç failinin kimliğini öğrenmesi mümkündür ve bu haberde "tanınmalarına yol açacak şekilde yayın" unsuru gerçekleşmiş sayılmalıdır. Bir başka şekilde, örneğin, "...ilçesinde yaşayan 15 yaşındaki A. B. ile 17 yaşındaki erkek kardeşi B. B.'nin cinsel ilişkiye girdikleri ve bu ilişki sonucunda A.B.'nin hamile kaldığı..." biçiminde verilen bir haberde olayın geçtiği nüfus bakımından büyük olmayan yerleşim biriminde olaya karışan kişilerin kimliklerinin bilinmesi kolaylıkla mümkündür. Bizce bu durumda da kimlik açıklama yasağına aykırılıktan söz edilebilecektir.

⁴⁴ Feyzioğlu, "suçsuzluk karinesi" yerine, "suçsuzluk varsayımı" denilmesinin belki daha doğru olacağını, ancak yerleşmiş bir terimi kullanmayı tercih ettiğini belirterek, suçsuzluk karinesinin toplumsal etkililiği konusunda kitle haberleşme araçlarının büyük önem taşıdığına, medyanın bir kişiyi suç faili olarak ilan edip kimliğini açıklamasının suçsuzluk karinesinin ihlali olacağına işaret etmektedir, suçsuzluk karinesi hakkında geniş bilgi için bkz. Metin Feyzioğlu: "Suçsuzluk Karinesi: Kavram Hakkında Genel Bilgiler ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi", AÜHF Dergisi, Ankara 1999, C. 48, Sayı 1-4, s. 135-163.

⁴⁵ Kişinin lekelenmemesi ve suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar suçlu sayılmaması hakkı, basın-yayın organlarının isim ve resim yayınlamalarına sınırlama getirmektedir, İlhan Üzülmöz: "Suçsuzluk Karinesi ve Basın Özgürlüğü", Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul 2003, s. 948.

ve resimlerinin yayınlanmaması hususunda genel bir düzenleme bulunmamaktadır.⁴⁶ Buna karşın Basın Kanunu'nun 21. maddesi ile on sekiz yaşından küçük tüm suç faili ve mağdurların, bazı suçların ise sadece mağdurlarının kimliklerini açıklayacak şekilde yayın yapılması yasaklanmaktadır. Doktrinde bu korumanın önemine dikkat çekilerek, tüm sanıklar için sağlanması gerektiği ifade edilmektedir.⁴⁷

Mağdur hakları açısından konuya baktığımızda da, Basın Kanunu 21. madde ile getirilen düzenlemenin mağdurun korunmasını sağlayan birtakım yayın yasakları içerdiği görülmektedir.⁴⁸

⁴⁶ 01.06.2005 tarih ve 25832 sayılı RG.'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin "Soruşturmanın Gizliliğinin Uygulanması" başlıklı 27. maddesi de suçsuzluk karinesinin ihlalini önlemeye yönelik son derece isabetli bir düzenlemedir. Anılan madde şöyledir: "Madde 27 - Suçluluğu bir yargı hükmüne bağlanana kadar kişinin masumiyeti esasır ve soruşturma evresi gizlidir. Bu nedenle, soruşturma evresinde gözaltındaki bir kişinin "suçlu" olarak kamuoyuna duyurulmasına, basın önüne çıkartılmasına, kişilerin basınla sorulu cevaplı görüştürülmelerine, görüntülerinin alınmasına, teşhir edilmelerine sebebiyet verilmmez ve soruşturma evraki hiçbir şekilde yayımlanamaz". Feyzioğlu'na göre yönetmeliğin bu maddesi tutuklamadan önceki aşamada suçsuzluk karinesinin etkililiğinin sağlanmasında etkili bir adımdır, Feyzioğlu, s. 143. Üzülmmez, mevzuatımızdaki suçsuzluk karinesinin ihlalini önlemeye yönelik düzenlemeleri; 1) Gizlilik, 2) Bilgi vermeme yükümü, 3) Yayın yasağı olarak üçlü bir sınıflandırmaya tabi tutmaktadır ki, anılan yönetmeliğin 27. maddesindeki kuralı da "bilgi vermeme yükümü" olarak değerlendirmektedir. Bizce de anılan yönetmelik hükmü temel olarak bilgi vermeme yükümü kapsamında bir düzenleme olup, inceleme konumuzda oluşturan kimlik ve resim yayınlama yasağını düzenleyen benzer bir genel nitelikte kural ceza yargılaması sistemimizde mevcut değildir, bkz. Üzülmmez, s. 942-943.

⁴⁷ Nur Centel, "Dürüst Yargılama ve Medya bakımından Demokrasi Kültürü", *AÜSBF Dergisi*, Ankara 1994, C. 49, No: 3-4, s. 65. Gerçekten de bir kişinin ismi veya kimliği suç faili olarak basında yer aldıktan sonra kamuoyu nezdinde o kişinin adeta "peşinen mahkum" edileceği ve ülkemiz uygulamasında davaların kesin hükümle sonuçlanmasının uzun süreler alabileceği ve kimliği açıklanmış veya resmi yayınlanmış olan kişi beraat etse dahi, üzerinden yıllar geçtiği için haber değeri taşımadığından basının beraat kararını yayınlamayacağı veya yayınlasa bile ilk haberde verilen puntolarla yayınlamayacağı göz önünde tutulduğunda, tüm suç faillerinin kimliklerinin ve resminin yayınlanmasının suçsuzluk karinesini ihlal ettiği tartışmasızdır. İşte bu nedenlerle, benzer güvencenin tüm suç failleri için getirilmesinin suçsuzluk karinesinin tam anlamıyla gerçekleşmesi için ne denli önem taşıdığı tartışmasızdır. Benzer görüş için bkz. Üzülmmez, s. 941-942. Feyzioğlu ise, basının adli haberleri verme biçimlerinin insan haklarına ilişkin uluslararası metinlerin ve Anayasamızdaki temel hakların toplumsal etkililiğini sağlamaktaki başarıyı zayıflattığı görüşündedir, bkz. Feyzioğlu, s. 143.

⁴⁸ Füsün Sokullu-Akıncı, *Viktimoloji (Mağdurbilim)*, Ar. Gör. Selman Dursun'un Katkılarıyla, Beta Yayınevi, 2. bası, İstanbul Mayıs 2008, s. 330.

d. Suç Mağdurunun Uyuğu

Basın Kanunu'nun 21. maddesi suç mağdurunun uyuğu konusunda herhangi bir belirleme getirmemiştir. Buna karşın doktrin ve uygulamada, suç mağdurunun yabancı olması halinde 21. maddenin uygulanamayacağı, yani yabancı uyruklu kişinin mağdur olduğu cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suç veya fuhşa sürükleme eylemleriyle ilgili olarak bu kişilerin kimliklerinin açıklanması halinde Kanun'un 21/b maddesindeki suçun oluşmayacağı savunulmaktadır. Bu görüşü savunan yazarlara göre; anılan hüküm suç mağdurunun toplumdaki onur ve saygınlığını koruma amacıyla kimliğinin açıklanmasını yasaklamaktadır, oysa Türkiye'de yerleşik olmayan ve dolayısıyla tanınmayan yabancı kimliği açıklandığında, onun toplumumuz açısından onur ve saygınlığının zarar görmesi düşünülemez.⁴⁹ Bizce, günümüz çağdaş ceza hukuku ilkeleri ve ülkemizin de taraf olduğu insan haklarına ilişkin uluslararası belgeler karşısında bu görüşe katılmaya olanak bulunmamaktadır. Nitekim *"kanun önünde eşitlik"* kenar başlığını taşıyan 5237 sayılı TCK'nın 3/2. maddesi *"Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz"* ilkesine yer vermiştir. TCK'nın 5. maddesinde belirtilen TCK'nın genel hükümlerinin özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanacağı kuralı karşısında TCK'nın 3. maddesiyle getirilen ilkeyi *"Ceza Kanunlarının Uygulanmasında Eşitlik İlkesi"* olarak anlamak ve yabancıların mağdur olduğu fiiller yönünden de 21. maddedeki suçun oluşabileceğini kabul etmek gerektiğini düşünüyoruz.

Diğer taraftan, ülkemizde yerleşik yabancı uyruklu kişiler düşünüldüğünde bu görüşün temelden yoksun kalacağı muhakkaktır. Kaldı ki, suç mağduru yabancı uyruklu kişi Türkiye'de yerleşik olmasa dahi, iletişim çağının getirdikleri düşünüldüğünde mağdur hakkındaki haberin verildiği yayına dünyanın her yanından kolayca ulaşılmasının mümkün olması nedeniyle, ceza normunun koruma altına aldığı hukuki yararın zedelenebileceği de gözden uzak tutulmamalıdır.

⁴⁹ Erman / Özek, s. 280. Suç mağdurunun yabancı olması halinde kimliğinin açıklanmasının Basın Kanunu'na göre suç oluşturmayacağına dair karar özetleri için bkz. Erman / Özek, s. 280-281.

e. Dar Anlamda Basın Suçlarında Teşebbüs

Basın Kanunu'nun 21. maddesindeki eylemler, sadece basın yoluyla gerçekleştirildiğinde suç olarak kabul edilip yaptırıma bağlandıkları için "*dar anlamda basın suçu*" olarak adlandırılacaklardır.⁵⁰ Basın Kanunu'nun 11/1. maddesine göre basılmış eserler yoluyla işlenen suç "*yayım anında*" oluşur,⁵¹ bu hüküm karşısında basın suçlarında teşebbüsün mümkün olup olmadığını değerlendirmek gerekir. Süreli yayınlarda "*yayım*" kavramından, süreli yayının basılarak kamuya sunulmasının anlaşılması gereklidir.⁵² Yayınlanma, süreli yayının kamuya sunulmasını gerçekleştiren, bu sonuca yönelmiş hareketlerdir.⁵³

Sırf basın suçu (dar anlamda basın suçu) olarak adlandırılan suçlara teşebbüs mümkün değildir, çünkü "*yayın*" Basın Kanunu'nun 21. maddesinde düzenlenen suçun bizatihi unsurudur. Burada neticesi harekete bitişik suçlarda, eksik teşebbüsün gerçekleşebilmesi için aranan "*icra hareketlerinin parçalanabilmesi*" ölçütünü "*yayın*" açısından aramak gerekir, yayın ise bir anda gerçekleşen ve parçalanamayan bir harekettir, bu nedenle eksik teşebbüs de mümkün olamaz.⁵⁴

⁵⁰ Özen, *Objektif Sorumluluk*, s. 244.

⁵¹ 5187 sayılı Basın Kanunu, mülga Basın Kanunu'ndan farklı olarak "*yayın*" terimi yerine "*yayım*" terimini kullanmış, bunun tanımını da çok kısa bir şekilde yaparak yayımın niteliğini ve özelliklerini ortaya koyan bir tanım vermemiş ve yalnızca basılmış bir eserin herhangi bir şekilde kamuya sunulması gerektiğini belirtmekle yetinmiştir, bu eleştiri için bkz. İçel / Ünver, s. 128.

⁵² Basın Kanunu'nun 2/b maddesinde "*Yayım: Basılmış eserin herhangi bir şekilde kamuya sunulmasını ifade eder*" tanımlaması yapılmıştır. Mülga Basın Kanunu'nun 3/2. maddesi ise; "*Basılmış eserlerin herkesin görebileceği veya girebileceği yerlerde gösterilmesi veya asılması veya dağıtılması veya dinletilmesi veya satılması veya satışa arzı "neşir" sayılır.*" hükmünü içermekte idi. Yayım kelimesi sözlükte; "1) Yayma işi, 2) Kitap, gazete vb. okunacak şeylerin basılıp dağıtılması, neşir 3) Herhangi bir eserin radyo-televizyon aracılığıyla dinleyiciye, seyirciye ulaştırılması, neşir" anlamlarında kullanıldığı belirtilmektedir. (<http://www.tdk.terim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=yay%FDm&ayn=tam> (21.07.2009). Basın Kanunu'nun 21. maddesinde; "...kimliklerini açıklayacak ya da tanınmalarına yol açacak şekilde yayın yapanlar..." denilmektedir. Bizce, kanun koyucu "*yayım*" kavramını mülga kanundaki "*neşir*" kavramı anlamında kullanmış olup, belirttiğimiz 21. maddedeki "*yayın yapma*" terimini de "*yayım*" kavramı ile eş anlamlı olarak kullanmıştır.

⁵³ Yayın şekilleri açısından mülga Basın Kanunu'nun yayını tanımlayan 3/2. maddesindeki yayın şekillerinden, basılmış eserin kamuya sunulmasını açıklamak açısından yararlanılabileceği ifade edilmektedir, bkz. İçel / Ünver, s. 128-135.

⁵⁴ Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 674.

3. Süreli Yayınlar Yönünden Dar Anlamda Basın Suçlarında Sorumluluk

Basın faaliyeti sadece eser sahibinin fikri ürününü ortaya koyması ile gerçekleşmeyen, sorumlu müdür ve yayımcı gibi birden çok kişinin katıldığı, kolektif nitelik taşıyan bir çalışmadır. Bu nitelikte bir faaliyet için iştirak hükümlerini uygulamak imkansız olduğu gibi, uygulanacak olursa da basın faaliyetine katılan herkesin sorumluluğu sonucunu getireceği ve bu durumun da basın özgürlüğünün tehlikeye düşmesi ile adalet duygusunu rencide edecek uygulamalar doğurabileceği öngörülerek, basın suçlarında “özel bir sorumluluk sistemi” benimsenmiştir.⁵⁵ Bu yönüyle bakıldığında da iştirak dışında sorumluluğun genişletildiğini görmekteyiz. Basın suçlarında özel sorumluluk sistemi bir yandan basının suç aracı olarak kullanılmasına karşı toplumu korumak ve gücün kötüye kullanılmasını önlemek, öte yandan basın özgürlüğünü korumak amaçlarına hizmet etmektedir.⁵⁶

Günümüzün çağdaş ceza hukuku sistemlerinde “ceza sorumluluğunun şahsiliği” bir başka deyişle “kusur sorumluluğu” ilkesi egemendir. Ceza sorumluluğu “sübjektif” olup kusura dayanır, bir başka deyişle “kusursuz suç olmaz”. Bu ilkeden hareketle kusursuz sorumluluk hallerine artık ceza hukukunda yer verilmemektedir.⁵⁷ Gerçekten de bir insanın, meydana gelmesinde kusuru bulunmayan bir sonuç nedeniyle cezalandırılmasını “kusursuz suç olmaz” ilkesi ile bağdaştırmaya imkan yoktur.⁵⁸ Her ne kadar Basın Kanunu’nun 11. maddesinin gerekçesinde⁵⁹ “5680 sayılı Kanun’dan farklı şekilde başkasının fiilinden sorumluluk ve

⁵⁵ Özen, *Objektif Sorumluluk*, s. 259. Yazar diğer taraftan, kanun koyucunun, basın suçlarının cezasız kalmaması amacıyla, bir iştirak durumu olsun veya olmasın mutlaka sorumlu tutulacak bir kişinin varlığını getiren bir sorumluluk sistemi öngördüğünden söz etmektedir, bkz. Özen, *Ceza Sorumluluğu*, s. 57.

⁵⁶ Özen, *Ceza Sorumluluğu*, s. 57. Özen, *Objektif Sorumluluk*, s. 259-260.

⁵⁷ Kusursuz sorumluluk denilen hallerde de fail, kusurludur; yani iradi bir hareketi vardır. Ancak, burada failin iradesinin neticeyi de kapsamaması, yani failin kastı ya da taksiri aranmamakta; hareketle netice arasında nedensellik bağının bulunması failin sorumluluğu açısından yeterli olmaktadır. Tüm bunlara rağmen, ceza hukukunda bu tür bir sorumluluğun kabul edilmesi eleştirilmekle birlikte, karşılaştırmalı hukukta buna istisnai olarak yer verilmektedir. Timur Demirbaş: *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, 5. baskı, Ankara 2007, s. 362.

⁵⁸ Uğur Alacakaptan, *Suçun Unsurları*, Sevinç Matbaası, Ankara 1975, s. 163 (Suçun Unsurları).

⁵⁹ 5187 sayılı Kanun’un 11. maddesinin gerekçesinde; “...Maddede süreli ve süreli ol-

objektif sorumluluk hallerine yer vermemek veya bu tür sorumluluk hallerini en aza indirmek amacıyla" düzenlemenin getirildiğinden söz edilmekte ise de eser sahibi dışındaki sorumlu kişiler yönünden halen objektif sorumluluğun devam ettiği gerekçesiyle eleştirilmektedir.⁶⁰ Eser sahibi dışındaki kişilerin sorumluluğu için, süreli veya süresiz yayını "yayınlamak", "dağıtmak" veya "satışa sunmak" fiilinin iradi olması yeterli görülmekte, ayrıca fiilinin kusurlu olması aranmamaktadır.⁶¹ Gerçekten de bu bir objektif sorumluluk hali olarak gözükmektedir.⁶²

Diğer taraftan, TCK'nın 5. ve 23. maddeleri karşısında, Basın Kanunu'nun 11. maddesinin değerinin de tartışılması gerektiğine haklı olarak dikkat çekilmektedir.⁶³ TCK'nın 23. maddesinin gerekçesinde kanun koyucu "objektif sorumluluğu ceza hukukundan kovduğu" iddiasında olup, kanun, yegane sorumluluğun kusurlu sorumluluk olduğunu kabul etmiş ve objektif sorumluluk olarak bilinen hallerde sorumluluğun esasını taksir karinesine bağlamıştır.⁶⁴ Bilindiği gibi TCK'nın 5. maddesi ceza hukuku sistemimizde TCK'nın ceza hükmü içeren diğer özel kanunlar ile ilişkisini düzenleyen bir genel hüküm niteliğinde olup, "TCK'nın genel hükümlerinin, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanacağı" ilkesini getirmiştir.⁶⁵ Basın

---

mayan yayımlar yoluyla işlenen suçlarda sorumlu olacak kişiler belirlenirken 5680 sayılı Kanun'dan farklı şekilde başkasının fiilinden sorumluluk ve objektif sorumluluk hallerine yer vermemek veya bu tür sorumluluk hallerini en aza indirmek amacıyla, esas itibarıyla eser sahibinin sorumlu tutulduğu..." denilerek getirilen sorumluluk sistemi açıklanmıştır. Kanun'un gerekçesi için bkz: <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0781.pdf> (24.07.2009).

⁶⁰ Bu görüşler için bkz. Zeki Hafızoğulları, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, US-A Yayıncılık, Ankara 2008, s. 292. Demirbaş, s. 363-366.

⁶¹ Hafızoğulları, s. 292. Bir başka görüşe göre; objektif sorumluluğun unsurları, iradi bir hareketin bulunması ve nedensel bir neticenin bulunmasıdır, bu görüş için bkz. Nur Centel / Hamide Zafer / Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, Beta Yayınevi, dördüncü bası, İstanbul Ekim 2006, s. 415-416.

⁶² Basın Kanunu'nun 11. maddesinde eser sahibi dışındaki kişilerin sorumluluğunun objektif sorumluluk olduğu görüşü için bkz: Centel / Zafer / Çakmut, s. 418-419. Erman / Özek, s.128.

⁶³ Hafızoğulları, s.292.

⁶⁴ Hafızoğulları, s. 292. İçel / Evik'e göre ise, Basın Kanunu'nda yer verilen eser sahibi dışındaki kişilerin sorumluluğu, Basın Kanunu'ndan kaynaklanan özel ve istisnai bir sorumluluktur. Bu görüş için bkz: Kayıhan İçel / A. Hakan Evik: *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 2. Kitap, Beta Yayınevi, Yenilenmiş 4. bası, İstanbul 2007, s. 212-214.

⁶⁵ Nitekim, TCK'nın 5. maddenin gerekçesinde "Özel ceza kanunlarında ve ceza içeren

Kanunu da ceza hükmü içeren bir kanundur ve TCK'dan önce yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla Basın Kanunu'nun sorumluluğa ilişkin hükümlerinin TCK'nın genel hükümleri karşısındaki değeri gerçekten de uzun süre tartışması devam edecek bir konu olarak gözükmektedir.⁶⁶

Basın Kanunu'nun 11. maddesine göre, süreli yayınlar yoluyla iş-

---

kanunlarda suç tanımlarına yer verilmesinin yanı sıra, çoğu zaman örneğin teşebbüs, iştirak ve içtima gibi konularda da bu kanunda benimsenen ilkelere çelişen hükümlere yer verilmektedir. Böylece, ceza kanununda benimsenen genel kurallara aykırı uygulamaların yolu açılmakta ve temel ilkelere dolanılmaktadır. Tüm bu sakıncaların önüne geçilecek bakımından, ayrıca hukuk uygulamasında birliği ve hukuk güvenliği sağlamak için; diğer kanunlarda sadece özel suç tanımlamalarına yer verilmesi ve bu suçlarla ilgili yaptırımların belirlenmesi ile yetinilmelidir. Buna karşılık, suç ve yaptırımlarla ilgili olarak bu kanunda belirlenen genel ilkelerin, özel kanunlarda tanımlanan suçlar açısından da uygulanmasının temin edilmesi gerekmektedir. Aksi yöndeki düzenlemelerin hukuk devleti ve eşitlik ilkelerine aykırılık oluşturması nedeniyle Hükümet tasarısındaki madde metni değiştirilmiştir” denilerek, TCK'nın 5. maddesindeki ilkenin tüm ceza hukuku sisteminde “uyulması zorunlu” niteliğine vurgu yapılmıştır. TBMM, Dönem: 22, Yasama Yılı 2, Sıra Sayısı. 664, s. 408.

⁶⁶ Bir görüşe göre; “TCK'nın 5. maddesi bir temenni hükmü olup, bağlayıcılığı yoktur. Hukukumuzda, temel kanuna aykırılık “itirazı” düzenlenmiş değildir. Eğer Anayasa'ya, olağan kanunlar karşısında bağlayıcı üstünlüğü olabilecek anayasal kanun (legge costituzionale) platformu eklenmezse, söz konusu temenni hükümlerinden bir yarar beklenemez. Çünkü ceza kanununun bağlayıcılık prensibinin bir değer taşıyabilmesi için mutlak olması zorunludur. Esnek bir bağlayıcılık, yürürlükteki geleneksel yaklaşım ve uygulamaların devamına boyun eğmekten fazla bir anlam taşımaz. Anayasa Mahkemesi'nin anayasaya aykırılık denetiminin de yeterli ve etkili olamayacağı açıktır”. TCK'nın 5. maddesi hakkında belirtilen görüş ve eleştiriler için bkz. Uğur Alacakaptan, “Ceza Hukukunda Tamamlayıcı Kurallar Ya da Öteki Ceza Hukuku”, *Hukuk Devletinde Suç Yaratılmasının ve Suçun Aydınlatılmasının Sınırları*, İstanbul 1-3 Haziran 2008, 3. Yılında Yeni Ceza Adaleti Sistemi, Editör: Bahri Öztürk, Seçkin Yayınevi, Ankara 2009, s. 20 (Öteki Ceza Hukuku). Özgenç'e göre ise; “TCK'nın genel yürürlük tarihi olan 1 Haziran 2005 tarihinden önce yürürlüğe girmiş olan diğer kanunlarda yer alan, çeşitli suç tanımlarının yanı sıra, örneğin teşebbüse, iştirake, suçların içtimana, sorumluluğun esaslarına, müsadereye, fer'i ceza olarak kamu hizmetlerinden yasaklılığa, cezanın ertelenemeyeceğine veya para cezasına çevrilemeyeceğine ilişkin hükümler, bu tarihte zımnen ilga edilmiş olacaktır. Ayrıca, üzümlere itiraf etmemiz gerekir ki, Anayasada, normlar hiyerarşisinde kanundan önce temel kanun kategorisine yer verilmediği için, yeni TCK'nın 5. maddesi hükmünün, bu Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihinden itibaren çıkarılan ve çıkarılacak olan kanunlar bakımından mevzuat disiplini sağlama yönünde bir etki olamayacaktır”, bkz. İzzet Özgenç: *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, gözden geçirilmiş ve güncellenmiş 3. bası, Ankara 2008, s. 90-95. Artuk ise, TCK'nın 5. maddesi ile getirilen ilkeye kanun koyucunun bizzat kendisinin uymadığını ve böylelikle bu maddenin sonucu olmayan bir hüküm olarak kanunda yer aldığını belirtmektedir, bkz. Mehmet Emin Artuk: “Yeni Türk Ceza Kanununun Genel Hükümlerine İlişkin Düşünceler”, *Yeni Türk Ceza Kanunu Sempozyumu*, İstanbul 05 Mart 2005, Türk Ceza Hukuku Derneği Yayını, İstanbul 2005, s. 32.

lenen suçlarda -kural olarak- eser sahibi sorumludur, eser sahibinin sorumluluktan kurtulabileceği hallerde ise kimlerin sorumlu olduğu Kanunun m.11/3. fıkrasında düzenlenmiştir. Basın Kanunu ile getirilen sistem “kademeli (tabaka tabaka) sorumluluk” sistemi⁶⁷ olup, bu sistem basın suçuna katılan değişik kişiler arasında birbirini izler tarzda bir sıra tabakalaşma oluşturur, suçtan dolayı önceki tabakada kişiler bulundukça izleyen tabakada bulunanlara sorumluluk düşmez.⁶⁸ Şimdi bu sorumluluk sistemini kademe sırası ile inceleyeceğiz.

a. Eser Sahibinin Sorumluluğu

Eser sahibi, basın suçunun asli failidir, 5187 sayılı Kanun’un kabul ettiği bu yeni sistem, ceza sorumluluğu açısından genel kuraldan ayrılmayarak “ceza sorumluluğunun şahsiliği” ve “üçüncü kişinin fülinden sorumluluk olmaz” ilkelerine (temel kural ve ilk basamaktaki sorumluluk açısından) uygun bir sistemi benimsemektedir.⁶⁹

Eser sahibi, kimliği açıklayan yazıyı veya haberi yazan kişidir, bu eseri bilerek ve isteyerek vücuda getirmiştir, bu nedenle eser sahibi bakımından sübjektif sorumluluk esasları tamamen uygulanmaktadır.⁷⁰

⁶⁷ Kademeli sorumluluk sistemi hakkında bilgi için bkz. Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 546. İçel / Ünver; s. 268. Bu sistem bazı yazarlarca “tabaka tabaka sorumluluk sistemi” olarak da adlandırılmaktadır, bkz. Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 379.

⁶⁸ Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 379.

⁶⁹ İçel / Ünver, s. 274.

⁷⁰ Özen, *Objektif Sorumluluk*, s. 267. Özek, *Ceza Sorumluluğu*, s. 137. “... sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu gözetilerek yayımlanan suçta konu yazıyı hakkındaki hüküm kesinleşerek infaz edilen NY’ nin yazdığının sabit olması karşısında, 26.6.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5187 sayılı Basın Yasasının 11.maddesi uyarınca cezai sorumluluğunun bulunmadığı gözetilmeden beraati yerine hükümlülüğüne karar verilmesi, Yasaya aykırı görüldüğünden...” Yargıtay 4. CD. 19.11.2008 tarih ve 2008/9599 E.-2008/20828 K. sayılı kararı [UYAP, yayınlanmamıştır]. “...Sorumlu yazı işleri müdürü olan sanık AA’nın 5187 sayılı Yasanın 11. maddesi uyarınca yazıyı yazan kişi belli olduğundan hakaret eyleminden sorumlu tutulamayacağı gözetilmeden hükümlülüğüne karar verilmesi, Yasaya aykırı görüldüğünden...” Yargıtay 4. CD. 27.02.2008 tarih ve 2006/9023 E.-2008/1957 K. sayılı kararı [UYAP, yayınlanmamıştır]. “... Sorumlu Müdür olan sanığın gazetede yayımlanan suçta konu yazının kaynağının muhabir R.D. olduğuna dair 13.08.2001 tarihli savunmasının doğruluğu adı geçen muhabir tanık olarak dinlenip araştırılarak doğru olduğunun saptanması halinde, yazı işleri müdürünün sorumluluğunun bulunmadığına dair 5187 sayılı yasanın 11. maddesinin uygulanması gerekeceğinin gözetilmemesi Yasaya aykırı bulunduğundan...” Yargıtay 4. CD. 21.05.2008 tarih ve 2008/299 E.-2008/10178 K. sayılı kararı [UYAP, yayınlanmamıştır].

Basın Kanunu'nun 21/1-a maddesiyle haberin verilmiş şekli suç sayılmaktadır. Haber verilir verilmemesi kararı ve haberin verilmiş biçimi, sorumlu müdür, yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni veya editör gibi yetkililer tarafından saptandığına göre, suç oluşturan eylem açısından nedensel değer taşıyan hareket de, belirtilen kişilerce gerçekleştirilmiş olmaktadır. Bu durumda, hukuka aykırı netice ile nedensel değer taşıyan hareketi yapan kişi "*suç faili*"dir.⁷¹ Kısaca, bir süreli yayın için haber yapan veya yazı yazan kişi (örneğin muhabir, yazıyı hazırlayan) haberin verilmiş biçimi konusunda belirleyici değilse, haberin verilmiş biçimi kendisi dışında gelişmiş ise, bu kişiyi salt "*eser sahibi*" olduğu gerekçesi ile sorumlu tutmamak gerektiği düşüncesindeyiz. Aksi düşüncenin kabulü eser sahibi yönünden, kusur sorumluluğu ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

b. Sorumlu Müdür ile Bağlı Olduğu Yetkilinin Sorumluluğu

Eser sahibinin sorumluluktan kurtulabileceği haller Basın Kanunu'nun m. 11/3. fıkrasında⁷² düzenlenmiş olup, bunlar; eser sahibinin çeşitli nedenlerle belli olmadığı, Türkiye'de yargılanmadığı, cezalandırılmadığı veya verilecek cezanın önceki mahkumiyet dolayısıyla eser sahibinin cezasına etki etmemesi durumlarıdır. Bu belirtilen durumlarda yayım nedeniyle eser sahibi dışında; sorumlu müdür ve yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör, basın danışmanı gibi sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili sorumlu olur.⁷³

⁷¹ Erman / Özek, s. 284. Yazarlar burada suç mağdurunun kimliğini belirleyen bilgileri çıkarmak, tanıtıcı resimleri basmamanın, sorumlu müdürün, sayfayı baskıya hazırlayanın yükümlülüğü olduğunu ve buradan hareketle, yazıyı yazan kişinin aynı zamanda yayımın yapılış biçiminde etkili değilse, sorumlu tutulmasının "*sorumluluğun kişiselliği*" kuralına aykırı olacağından söz etmektedir.

⁷² Basın Kanunu'nun 11/3. maddesi şöyledir; "*Süreli yayınlarda eser sahibinin belli olmaması veya yayım sırasında ceza ehliyetine sahip bulunmaması ya da yurt dışında bulunması nedeniyle Türkiye'de yargılanamaması veya verilecek cezanın eser sahibinin diğer bir suçtan dolayı kesin hükümle mahkûm olduğu cezaya etki etmemesi hallerinde, sorumlu müdür ve yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör, basın danışmanı gibi sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili sorumlu olur. Ancak bu eserin sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen yayımlanması halinde, bundan doğan sorumluluk yayımlatana aittir.*"

⁷³ Mülga Basın Kanunu, 5187 sayılı Kanun'dan farklı olarak 16/1. maddesi ile sorumlu müdürü de her halükarda eser sahibi ile birlikte sorumlu tutmakta idi. Anılan madde şöyledir: "*Mevkutelere işlenen suçlarda sorumluluk, suçu meydana getiren yazıyı veya haberi yazan veya resmi veya karikatürü yapan kimse ile beraber bu mevku-*

Anılan maddede “*eser sahibinin belli olmaması*” olarak ifade edilen şey doktrinde “*anonimlik hakkı*” olarak adlandırılan durumdur.⁷⁴ Anonimlik hakkı gereğince, müstear adla veya imzasız yayınlanmış eserlerde “*eser sahibini açıklamama hakkı*”, sorumlu müdüre tanınan bir hak olarak gözükmektedir.⁷⁵ Basın Kanunu’nun m.11/3. fıkrası ile getirilen düzenlemenin, eser sahibinin isminin açıklanması hususunda sadece sorumlu müdürü değil, sorumlu müdür ve onun bağlı olduğu yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör ve basın danışmanı gibi sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin de sorumlu olduğunu düzenleyerek anonimlik hakkının sağladığı güvenceyi zayıflattığı görüşü savunulmaktadır.⁷⁶ Diğer taraftan 11/3. maddenin son cümlesindeki “*Ancak bu eserin sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen yayımlanması halinde, bundan doğan sorumluluk yayımlatana aittir*” biçimindeki hükümlerle belirtilen sakınca bir ölçüde hafifletilmiş ve sübjektif sorumluluk temeline kaydırılmıştır.⁷⁷

5187 sayılı Basın Kanunu, sorumlu müdürü de yayımla işlenen suçun asli faili saymış ancak, yedek ve ikincil bir sorumluluk olarak düzenlemiştir.⁷⁸ Böylelikle, kademeli sorumluluk sistemi gereği basın yoluyla işlenen suçlarda her şartta bir sorumlunun bulunması da sağ-

---

tenin ilgili sorumlu müdürüne; 19 uncu maddeye aykırı hareket edilmesi halinde ise sözü edilen kişilerle birlikte mevkuterin sahibi olan gerçek kişiye ve mevkute sahibi olan anonim şirketlerde yönetim kurulu başkanı ile diğer şirket ve tüzel kişilere ait mevkuşlerde tüzel kişiliğın en üst yöneticisine aittir.”

⁷⁴ Anonimlik hakkı için bkz. Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 383, Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 629-632, Özen, *Objektif Sorumluluk*, s.268-269.

⁷⁵ “...Suç oluşturduğu iddia edilen yerel gazetede ki yazıyı yazan kişinin (eser sahibinin) kimliğinin belli olması karşısında, sorumlu yazı işleri müdürü sanık H. A.’nın 5187 sayılı Basın Yasasının cezai sorumluluğu düzenleyen 11. maddesinin 2. ve 3. fıkraları hükümleri uyarınca mahkumiyetine karar verilemeyeceğinin gözetilmemesi bozmayı gerektirmiştir...” Yargıtay 4. CD’nin 24.10.2007 tarih ve 2006/3982 E.-2007/8338 K. sayılı kararı [UYAP, yayınlanmamıştır].

⁷⁶ İçel / Ünver, s. 275.

⁷⁷ İçel / Ünver, s.275. Yazarlara göre, bu son belirtilen olasılık dışında kalan hallerde, sorumlu müdür veya bağlı olduğu yetkili üzerindeki yaptırım baskısının anonimlik hakkını sınırlayıcı bir hüküm olduğu ifade edilmektedir Bu görüşler için bkz. İçel / Ünver, s. 275. Mülga Basın Kanunu’nun 16. maddesindeki sorumlu müdürün eser sahibi ile birlikte sorumluluğunun objektif sorumluluk esaslı olduğuna dair görüşler için bkz. Ayhan Önder: *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, C. II, Beta Yayınevi, İstanbul 1989, s. 395. Sulhi Dönmezer / Sahir Erman: *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım*, C. II, Beta Yayınevi, 11. bası, İstanbul 1997, s. 303-304.

⁷⁸ İçel / Ünver, s. 276.

lanmış olmaktadır.

Düşüncemize göre, sorumlu müdür ve onun bağlı olduğu yetkilinin sorumluluğu subjektif sorumluluk temeline dayanmaktadır. Sorumlu müdür ve onun bağlı olduğu yetkilinin temel görevlerinden biri süreli yayını hukuka aykırı içeriklerden arındırmaktır.⁷⁹ Eğer yayın içeriğinde hukuka aykırılık oluşturabilecek bir unsur söz konusu ise, sorumlu müdür ve onun bağlı olduğu yetkili “*veto*” yetkisini kullanarak bu içeriğin yayımlanmasını engelleyebilme hakkına sahiptirler. Gerçekten de 11. maddenin 3. fıkrasının son cümlesindeki anılan hüküm, sorumlu müdür ve bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen yayının yapılmasını düzenlemekte olup bu hükmün karşıt kavramından, yayının kural olarak sorumlu müdür ve bağlı olduğu yetkilinin iradi davranışıyla gerçekleştiği anlamı çıkmaktadır ve bu da bizi subjektif sorumluluk temellerine götürmektedir. Sorumlu müdür ve bağlı olduğu yetkili, konusu suç oluşturan yayımın yapılması hususunda veto haklarını kullanmayarak söz konusu yayımın gerçekleşmesini sağlamış iseler “*iradi bir fiil*” den ve dolayısıyla kusur sorumluluğundan söz edilecektir. Sorumlu müdür genel yayın yönetmenine karşı “*veto hakkını kullanmamış ise*”, bu durumda yazı işlerini fiilen yöneten kimsenin genel yayın yönetmeni olduğunu kabul ederek, normatif düzenlemeye rağmen yayından bu şahsı sorumlu tutmamak gerekir.⁸⁰

c. Yayımlananın Sorumluluğu

Basın Kanunu 11. maddesinin 3. fıkrasının son cümlesi ile 3. kademede sorumlu olarak yayımlananın sorumluluğunu düzenlemiştir. Kademeli sorumluluk sistemi gereği, ilk kademede bulunan eser sahibinin ve ikinci kademede bulunan sorumlu müdür ile bağlı oldu-

⁷⁹ Basın Kanunu, bu görevi sadece bir kişiye değil hem sorumlu müdür hem onun bağlı olduğu yetkili olmak üzere iki kişiye yükleyip, çift dereceli bir iç kontrol mekanizması getirmeyi hedeflemiş ve yayının hukuka aykırı içeriklerden mümkün olduğunca arındırılmasını sağlamaya çalışmıştır.

⁸⁰ İçel / Ünver, s.279. Yazarlara göre, sorumlu müdürün dikkat ve özen görevini yerine getirmemesi sonucu konusu suç oluşturan yayım meydana gelmiş ise, bu durumda sorumlu müdürünün davranışı taksirlidir ve sorumluluğu düşünülmalıdır. Ayrıca, ülkemizde de Federal Almanya ve Avusturya’da olduğu gibi, sorumlu müdürlerin taksirden doğan sorumluluklarına dayanan özel bir suç yaratılmasının zorunlu olduğu görüşünü savunulmaktadır, bu görüş için bkz. İçel / Ünver, s. 278-279.

ğu yetkilinin sorumluluğuna gidilemeyecek olan durumlarda üçüncü ve son kademe olarak yayımlananın sorumluluğu gündeme gelecektir.

Yayımlananın sorumluluğu yedek-tamamlayıcı bir sorumluluk olup, ancak sorumlu müdür ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin “karşı çıkmalarına rağmen eserin yayımlanması dolayısıyla sorumlu tutulmadıkları durumda” söz konusu olacağı anılan hükümde ifade edilmiştir.⁸¹ Yayımlananın sorumluluğu, sübjektif sorumluluk esasına dayanmaktadır. Yayımlanan süreli yayın sahibi, sorumlu müdürün karşı çıkmasına rağmen gerçekleştirdiği yayın dışında sorumlu değildir, çünkü o hukuki sorumluluğu olan bir işverendir.⁸² Sorumlu müdür ve bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen iradesini ortaya koyarak suç oluşturan yayımı yaptıran kişi yayımlatandır ve suç oluşturan yayımdan da sorumlu tutulması doğaldır.

III. BASIN KANUNU’NUN 21. MADDESİNDE DÜZENLENEN SUÇLAR

Basın Kanunu’nun 21. maddesinde yer verilen “kimliğin açıklanması yasağına aykırılık suçları” olarak adlandırdığımız suçlar, üç ayrı bent halinde düzenlenmiş olup, bu suçların ayrı hukuksal değerleri koruma altına alması ve farklılıklar göstermesi nedeniyle, her bentte tanımlanan fiilleri ayrı ayrı irdeleyeceğiz.

Kimlik açıklama yasağına aykırılık suçları ancak bir “süreli yayın-

⁸¹ İçel / Ünver, s. 278-279. Kelkit Asliye Ceza Mahkemesi 01.11.2007 tarihli ve 2007/44 E. - 2007/156 K. sayılı kararında özetle: “...sanık B.T.’nin ... gazetesinde imtiyaz sahibi olmak dışında 5187 sayılı Basın Kanunu’nun 11/3. maddesinde belirtilen ve aynı Kanunun 18/1. maddesi uyarınca cezai sorumluluğu bulunan yayının yönetmeni vb. gibi sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili sıfatını taşımadığı, bu durumda sanık açısından suçun unsurlarının oluşmadığı, bu sanığın sadece Basın Kanunu’nun 18/2-3. maddelerinde belirtildiği üzere gazetenin imtiyaz sahibi olması dolayısıyla gazetenin sorumlu müdürü olan diğer sanık A.T.’ye verilen adli para cezasının infaz aşamasında ödenmesinden bu sanık ile birlikte müteselsilen sorumluluğu olduğu ...” denilerek yayımcının sorumlu olduğu duruma değinmiştir (anılan karar henüz kesinleşmemiş olup, yayınlanmamıştır).

⁸² Demirbaş, s. 365. Yazar, burada 29.06.2006 tarih ve 5532 sayılı Kanun’la değişik Terörle Mücadele Kanunu m.6/4 ve m. 7/2’de yer alan “basın ve yayın organlarının suçun işlenişine iştirak etmemiş olan sahipleri ve yayının sorumluları hakkında bin günden onbin güne kadar adli para cezası” ile cezalandırılmalarının öngörüldüğü hükmünün, süreli yayın sahibinin Basın Kanunu’nda düzenlenen sorumluluğundan farklı olduğuna dikkat çekmektedir. Bu görüş için bkz. Demirbaş, s. 365.

la" işlenebilir. Süreli olmayan yayınlarda aynı türden olaylara değinilmesi durumunda 21. maddeye aykırılık oluşmayacaktır.⁸³ Yine bu suçtan söz edebilmek için, bir "yayın" yapılmış olmalıdır. Bu yayın haber şeklinde veya yorum şeklinde olabilir.

1. Basın Kanunu'nun 21/a Maddesi'nde Düzenlenen Suç ve Unsurları

Basın Kanunu'nun 21/a maddesine göre, süreli yayınlarda 21.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na (TMK) göre evlenmeleri yasaklanmış olan kişiler⁸⁴ arasındaki cinsel ilişkiyle ilgili haberlerde bu kişilerin, kimliklerinin açıklanması veya tanınmalarına yol açacak şekilde yayın yapılması fiili suç olarak kabul edilmiştir.⁸⁵

Evlenmeleri yasak olan kişiler arasındaki cinsel ilişkiler "fücur" veya "ensest"⁸⁶ olarak adlandırılmaktadır. Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlardan farklı olarak enseste taraflardan biri mağdur değildir, her iki taraf da suçun failidir, işte bu nedenle karışıklığı önlemek için "rızaaya dayanmayan ensest" ve "rızaaya dayanan ensest" şeklinde bir ayırım yapılmalıdır.⁸⁷ Gerçekten de evlenmeleri yasak olan reşit kişiler arasındaki cinsel ilişki rızaya dayanıyorsa, TCK'ya göre suç ola-

⁸³ Erman / Özek, s. 280.

⁸⁴ Türk Medeni Kanunu'nun 129. maddesine göre "1)Üstsoy ile altsoy arasında, kardeşler arasında, amca, dayı, hala, teyze ile yeğenler arasında, 2)Kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile eşlerden biriyle diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında, 3)Evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biriyle diğerinin altsoyu ve eşi arasında evlenme yasaktır".

⁸⁵ 5187 sayılı Kanun'un yer verdiği düzenlemeye çok benzeyen düzenlemeye 5680 sayılı mülga Basın Kanunu'nun 33. maddesinde yer verilmiş idi. Mülga Kanun'un bu konudaki düzenlemesi ve eleştirisi için bkz. dn. 94. Artuk / Yenidünya' ya göre, düşünce özgürlüğü mülahazası ile mümkün olduğunca medyaya müdahaleden kaçınarak özdenetim mekanizmalarının işlemlerini beklemekte olan kanun koyucu, burada "toplum ahlakının korunması" işini medyaya bırakmayarak bizzat düzenleme ihtiyacı duymuş, yasaklara başvurmadan kendini alamamıştır, bkz. Artuk / Yenidünya, s. 12-13.

⁸⁶ "Fücur" kelimesi Arapça kökenli olup, TDK Sözlüğü'nde "yakınlar arası cinsel ilişki" olarak, "ensest" ise "aile içi yasak ilişki" olarak tanımlanmaktadır, bkz. <http://www.tdkterim.gov.tr/bts/> (23.07.2009).

⁸⁷ Belirtilen görüş ve ensest ilişkinin hukuksal değerlendirilmesi hakkında geniş bilgi için bkz. Türkan Yalçın Sancar / Tuğçe Nimet Yaşar, "Ensest, "Genel Ahlak" ve Alman Anayasa Mahkemesi'nin Kararı", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Yıl 21, Sayı 80, Ankara Ocak-Şubat 2009, s. 245- 297.

rak kabul edilmemektedir. Ensest ilişki fiilleri bazı ülkelerde suç olarak kabul edilmektedir.⁸⁸ Ülkemizde ise “ensest” ilişki suç olarak tanımlanıp yaptırım altına alınmamış olmakla birlikte, “cezayı ağırlaştırıcı neden” olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanun koyucu cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan cinsel saldırı (TCK m. 102/3-c) ve çocukların cinsel istismarı (TCK m. 103/3) fiillerinin evlenme yasağı bulunan bazı kişiler tarafından işlenmesini cezayı ağırlaştırıcı neden kabul etmiştir. Bizce, kanun koyucu ensest ilişkinin ülkemizde de gerçekleşebilme olasılığını göz önünde tutarak belirttiğimiz düzenlemeyi getirmiştir.⁸⁹

a. Türk Medeni Kanunu’na göre evlenmeleri yasak olan kişiler⁹⁰ arasındaki cinsel ilişkiye ilişkin haberlerde bu kişilerin kimliklerinin açıklanması suçunun hukuki konusu, bu eylemleri gerçekleştirenlerin kişilik haklarının⁹¹ ve ailenin korunmasıdır.⁹² Kimliğin açıklanmaması suretiyle, bu fiili gerçekleştiren kişilerin şahsiyet haklarının korunması çerçevesinde, gelecek hayatlarında bu yayının olası olumsuz etkilerinden uzak tutulmaları amaçlanmaktadır.⁹³

⁸⁸ Ensest ilişki kutsal kitaplarda yasaklanmış, Avrupa’nın hemen hemen bütün devletlerinde ve ABD’nin tüm eyaletlerinde suç olarak kabul edilip ciddi cezalarla yaptırıma bağlanmıştır. Ülkemizde “genel ahlak”ın güçlü olduğuna ve bu nedenle ensest gibi suçların işlenemeyeceğine dair inanç, artık “rızaî olmayan” ensesti örtmeye yetmemektedir. Rızai ensestin örneklerinin olup olmadığı ise fazlaca bilinmemekte, bilirse de dile gelmemektedir, bu görüş için bkz. Sancar / Yaşar, s. 246.

⁸⁹ Sancar / Yaşar ise, bu eylemin ülkemizde suç olarak kabul edilmemiş olmasının, eylemin kabul edilebilirliğine değil, eylemin asla gerçekleşmeyeceğine dair söyleme dayanmakta olduğu görüşündedir, bkz. Sancar / Yaşar, s. 246. Doktrinde, Türk toplumunda özellikle evlenmeleri yasak olan kişiler arasındaki rızaya dayanan cinsel ilişkiler hakkındaki haberlerin toplum mensupları arasında kötü etkiler yarattığı ve bu madde ile bazı haberlerin yaratacağı kötü tahrik ve taklit hislerini önlemenin amaçlandığı belirtilmektedir, bkz. Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 387.

⁹⁰ Evlenmesi yasak olan kişiler için bkz. yukarıda dn. 84.

⁹¹ Doktrinde, bu yasak yoluyla kişilerin özel hayatının gizliliği ve korunması hakkında da bir güvence sağlandığı belirtilmektedir, bkz. Şen, s. 178.

⁹² Maddenin gerekçesinde, bu düzenleme ile 5680 sayılı Kanun’un 33. maddesinin aksine, evlenmeleri yasak olan kimseler arasındaki ilişkiler değil, bu kişilerin kimliklerinin açıklanmasının yasaklandığı belirtilmiştir, gerekçe için bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0781.pdf>. (24.07.2009).

⁹³ Özek, 5680 sayılı Kanun’un 33/1. maddesinde düzenlenen suç ile bu eylemleri gerçekleştirenlerin kişilik haklarının ve genel ahlakın korunmasının amaçlandığından söz etmektedir, bkz. Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 318. Doktrinde, ensest suçunun değişik değerleri ihlal ettiği, ancak bunların başında “genel ahlak” geldiği belirtilmektedir, bu görüş için bkz. Sancar / Yaşar, s. 249.

5680 sayılı mülga Kanun 33. maddesinin 1. bendiyle, belirtilen eylemlere dair haber veya yazıların yayınlanmasını dahi suç olarak düzenlemekte ve salt bu yönüyle dahi “haber verme hakkı” nı ağır şekilde ihlal ettiği gerekçesiyle doktrinde yoğun olarak eleştirilmekte idi.⁹⁴ Yasa koyucu bu düzenleme ile mülga düzenlemenin aksine, haber verme hakkını tamamen engelleyen belirtilen hükmü kaldırmış, ancak kimliklerin açıklanması yönünden sınırlandırma getirmeyi tercih etmiştir.

b. Bu suçun pasif süjesi, aile ve bu ilişkiye katılan bireylerdir. Bu ilişkiye katılan kişileri her şartta fail veya mağdur olarak vasıflandırmaya olanak bulunmamaktadır. Fücür ilişkisi tarafların rızası ile gerçekleşmiş ise, eylem TCK’ya göre suç oluşturmamaktadır. Bu durumda fail ve mağdurdan söz edilmesi de imkansızdır. İşte kanun koyucu, ailenin korunması gibi yüceltiği bir amaç için, suç sayılmayan ancak toplumda aşırı tepkilere yol açan bu fiillerin taraflarının kimliklerinin açıklanmaması kuralını getirmiştir. Mağdurun kendi adının açıklanması konusundaki rızası fiili hukuka uygun duruma getirmez, bu da yasaklamanın gerçekte kamusal amaca yöneldiğini ve genel ahlağın korunmak istendiğini göstermektedir.⁹⁵

c. Suçun maddi unsuru, süreli yayınlarda TMK’ya göre evlenmeleri yasak olan kişiler arasındaki cinsel ilişkiyle ilgili bu kişilerin kimliklerinin açıklanması veya tanınmalarına yol açacak şekilde “yayın” yapmaktır. Maddede belirtilen fiillerin haber olarak verilmesi, incelenmesi, yorumlanması hakkı vardır, suç olarak tanımlanan ise ilişkiye katılan kişilerin kimliklerinin açıklanması⁹⁶ veya yapılan yayın ile tanınmalarına neden olunmasıdır.

d. Kimliğin açıklanması yasağına aykırılık suçu, TMK’na göre evlenmeleri yasak olan kişiler arasındaki cinsel ilişkiyle ilgili olarak ya-

⁹⁴ Bu eleştiriler için bkz. Erman / Özek, s. 275-277, Özek, *Türk Basın Hukuku*, s.318. Bizce, kanun koyucunun önceki Kanun döneminde, belirtilen norm ile korunmasını amaçladığı “genel ahlak” kavramına bu denli üstünlük tanıyarak haber alma özgürlüğünü sınırlaması Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınmış olan “haber alma özgürlüğüne” uygun bir düzenleme değil idi. Bizce, bu nedene dayanarak yapılacak bir sınırlandırmanın Anayasa’nın 13. maddesinde ifadesini bulan “özgürlüklerin özüne dokunma yasağı” ve “ölçülülük” ilkelerini (bkz. yukarıda dn. 7.) ihlal edeceği savunulabilir.

⁹⁵ Özek, *Türk Basın Hukuku*, s.319-320.

⁹⁶ Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 319.

pılmış olan bu kişilerin kimliklerinin açıklanması veya tanınmalarına yol açacak haberin yayımlanması ile tamamlanmış olur.

e. Kanun'un 21/a maddesinde düzenlenen belirtilen yasağa aykırılık suçu ancak kasten işlenebilir. Bu suçun taksirle işlenebilmesi mümkün değildir.

2. Basın Kanunu'nun 21/b Maddesinde Düzenlenen Suç ve Unsurları

Kanun'un 21. maddesinin (b) bendinde, 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nda yer alan cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen bazı suçların ve fuhşa sürüklenme suçlarının mağdurlarına ilişkin süreli yayınlarla yapılan haberlerde suç mağdurlarının kimliklerinin açıklanması ya da tanınmalarına yol açacak şekilde yayın yapma eylemi suç olarak tanımlanmıştır.⁹⁷

a. Basın Kanunu'nun 21. maddesinin (b) bendinde yer verilen 765 sayılı TCK'nın 414, 415, 416, 421, 423, 429, 430, 435 ve 436. maddelerinde düzenlenen suçlara 5237 sayılı TCK'da karşılık gelen hükümlerin kuşkuya yer bırakmayacak şekilde belirlenmesi gereklidir. Örneğin, 765 sayılı TCK'nın 423. maddesinde düzenlenen "*evlenmek vaadiyle kızlık bozmak*" fiili artık suç olmaktan çıkarılmıştır, yine Basın Kanunu'nun 21/b maddesinde yer verilen cinsel dokunulmazlığa karşı bir çok suç, 5237 sayılı TCK'da unsurları yeniden ele alınarak düzenlenmiştir.⁹⁸ Mülga TCK'nın belirtilen maddelerinde suç olarak tanımlanan fiillerin 5237 sayılı TCK'daki karşılığını oluşturan maddelerin, her suç tipinin cezalandırılma şartları ve unsurları yönünden ayrı ayrı değerlendirilerek belirlenmesi gereklidir. 5237 sayılı TCK, mülga TCK'dan farklı olarak cinsel suçları "*kişinin cinsel dokunulmazlığına karşı suç*" olarak

⁹⁷ 5187 sayılı Kanun'un suç olarak tanımladığı bu fiil, 5680 sayılı mülga Basın Kanunu'nda da suç olarak tanımlanmıştı. Ayrıca 5680 sayılı Kanun'un 33/2. maddesi, 5187 sayılı Kanun'un 21. maddesinin (b) bendinde sayılanlara ek olarak 765 sayılı TCK'nın 440, 441 ve 442. maddelerinde düzenlenen ve artık TCK'nın suç olarak düzenlemediği zina fiilleri ile ilgili yapılan haberleri de kapsamına dahil etmiş idi.

⁹⁸ Biz, çalışmamızın konusunu göz önünde tutarak, bağımsız bir çalışmanın konusunu oluşturabilecek olan bu hususun ayrıntılarına çok fazla girmeksizin, yalnızca mevcut kuralın bu yönüyle sorun doğurma potansiyeline dikkat çekmek istediğimizi belirtmekle yetiniyoruz.

düzenlemiştir.⁹⁹ Diğer taraftan, Basın Kanunu'nun 21/b maddesinde sayılan suç tiplerinden birisine uyan tipik fiil, 5237 sayılı Kanun'a göre suç oluşturmuyor ise, bu durumda suç oluşturmayan fiile ilişkin yayın yapılması halinde, kanunilik ilkesi yönünden tartışmalar doğması kaçınılmazdır.¹⁰⁰ Bizce yapılması gereken, kanun koyucunun bir değişikliklikle anılan maddede sayılan hükümleri 5237 sayılı TCK hükümlerine göre yeniden düzenlemesidir.¹⁰¹

b. Suçun hukuki konusu, cinsel dokunulmazlıklarına karşı işlenen suç veya fuhşa sürüklenme suçu nedeniyle mağdur olan kişilerle ilgili yayınlarda, bu kişilerin tanınmalarının önlenmesi suretiyle, bu eylemler dolayısıyla gelecekte mağdurların kişilik haklarının zarar görme olasılıklarını bertaraf etmektir.¹⁰² Bu düzenleme ile getirilen yasaklama hem bu suçların mağdurlarının kişilik haklarının korunmasını sağlamak, hem de genel ahlakı korumak amacına yöneliktir.¹⁰³

c. Suçun pasif süjesi, kanunda düzenlenen suç tipleri ile cinsel dokunulmazlığı saldırıya uğrayan, cinsel istimara uğrayan, cinsel tacize maruz kalan, fuhşa teşvik edilen ve fuhşa sürüklenenlerden yapılan yayın ile kimliği açıklanan kişidir.

5237 sayılı TCK'nın 102. maddesindeki cinsel saldırı suçunda, cinselliği saldırıya uğrayan insan,¹⁰⁴ 103. maddedeki çocukların cinsel

⁹⁹ Bilindiği gibi, mülga TCK bu suçları "topluma karşı suçlar" arasında düzenlemiştir.

¹⁰⁰ Kanun koyucu bir fiili artık suç olmaktan çıkarmış ise, bu fiil nedeniyle yapılan haberde kimliğin açıklanmasının da kanunilik ilkesi gereği artık suç olarak değerlendirilmemesi gerektiğini düşünüyoruz.

¹⁰¹ Düşüncemize göre, bu değişikliğin yapılması 08 Şubat 2008 tarihinde yürürlüğe giren 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Kanunu olarak adlandırılan düzenlemenin içinde yer verilerek gerçekleştirilmeli ve günümüze kadar bırakılmamalı idi.

¹⁰² Maddenin gerekçesinde, bu düzenleme ile TCK'nın 414, 415, 416, 421, 423, 429, 430, 435 ve 436. maddelerinde öngörülen suçların yaşı ne olursa olsun mağdurlarının tanıtılması ve kimliklerinin açıklanmasının yasaklandığı, bu hükümlerle belirtilen suçların mağdurlarının korunduğu belirtilmiştir, gerekçe için bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0781.pdf>. (24.07.2009). Doktrinde, bu yasağın getirilişinde bizim sosyal gerçeklerimizden birisinin göz önünde tutulduğu ve hükmün masum insanları koruma amacı güttüğünden söz edilmektedir, bu görüş için bkz. Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s.387.

¹⁰³ Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 318. Aynı görüşte, Şen, s.179.

¹⁰⁴ Doktrinde, TCK'nın 102. maddesinde düzenlenen cinsel saldırı suçunun mağdurunun sadece bir insan olabileceği, bu insanın erkek veya kadın, bekar veya evli oluşunun suçun oluşması yönünden önemli olmadığı belirtilmektedir, bkz. Nev-

istismarı suçunda cinselliği istismar edilen çocuk suçun pasif süjesidir. TCK'nın 104. maddesindeki reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda cinsel ilişkiye girilen on beş yaşını bitirmiş ancak reşit olmayan suç mağduru, TCK'nın 105. maddesindeki cinsel taciz suçunda ise, cinsel amaçlı taciz fiiline maruz kalan suç mağduru, bu suçun pasif süjesidir. 5237 sayılı TCK'da "genel ahlaka karşı suçlar" bölümünde düzenlenmiş olan "fuhşa teşvik"¹⁰⁵ suçlarında ise, suçun pasif süjesi fuhşa teşvik edilen, fuhşa sürüklenen kişi bu suçun pasif süjesidir. İşte belirttiğimiz bu kişilerin mağdur olduğu, belirtilen suçlara ilişkin yayınlarda kimliklerinin açıklanması halinde bu kişiler ayrıca Basın Kanunu'nun 21/b maddesinde düzenlenen suçun da pasif süjesi olacaklardır.

d. Suçun maddi unsuru, maddede sayılan TCK'daki bazı suçlara ilişkin haberlerde mağdurların kimliklerini açıklayacak şekilde yayın yapılması eylemidir. Basın Kanunu'nun 21/b maddesinde belirtilen suçun işlenebilmesi, yayına konu olan olayın maddede belirtilen suç tiplerinden birisi kapsamında bulunması şartına bağlıdır.

Bu suçu oluşturabilecek haber, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 414, 415, 416, 421, 423,¹⁰⁶ 429, 430, 435 ve 436. maddelerinde düzenlenen suçlara ilişkin bir haber olmalıdır. Bunlar;

1. 765 sayılı TCK'nın 414, 415, 416, 421ve 423. maddelerinde ve 5237 sayılı TCK'nın 102, 103, 104 ve 105. maddelerinde düzenlenen cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara ilişkin yayın,

2. 765 sayılı TCK'nın 429 ve 430. maddelerinde ve 5237 sayılı TCK'nın 109. maddesinde düzenlenen cinsel amaçla kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna ilişkin yayın,

3. 765 sayılı TCK'nın 435 ve 436. maddelerinde ve 5237 sayılı TCK'nın 227. maddesinde düzenlenen fuhuş fiiline ilişkin yayın ya-

---

zat Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, Savaş Yayınevi, Ankara 2007, s. 58.

¹⁰⁵ TCK'nın 227. maddesi "fuhuş" kenar başlığını taşımakta ise de, hükümlerle yaptırıma bağlanan eylem fuhşa teşvik ve sürüklemidir.

¹⁰⁶ 765 sayılı TCK'nın 423. maddesi "her kim onbeş yaşını dolduran bir kıza alacağı diyerek kandırıp kızlığını bozarsa altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır..." hükmünü içermekte olup 5237 sayılı TCK'da bu düzenlemenin karşılığı bulunmamaktadır. Sonuç olarak, kanun koyucu artık "evlenmek vaadiyle kızlık bozmak" eylemini suç olmaktan çıkarmıştır, dolayısıyla Basın Kanunu'nun 21/b maddesinde belirtilen "...765 sayılı TCK'nın 423. maddesinde yazılı cürüme ilişkin suç mağdurunun kimliğinin açıklanması veya tanınmasına yol açacak şekilde yayın yapılması..." halinde suç oluşmayacağı kabul etmek kanunilik ilkesinin sonucu olmak gerekir.

pılması söz konusu olduğunda, bu fiillerin mağdurlarının kimlikleri açıklanamayacak ya da tanınmalarına yol açacak şekilde yayın yapılamayacaktır.

Belirtilen kimlik açıklama yasağı, maddede sayılan suçların hafif ve ağırlaştırılmış biçimlerini de kapsamakta olup, ancak diğer taraftan, 21. maddede düzenlenen suçların daha ağır suçlarla kaynaşıp birlikte haber verilmesi durumunda, bu haberin yayımının artık 21. maddeye göre suç oluşturmayacağı kabul edilmektedir.¹⁰⁷ Örneğin, cinsel saldırıya maruz kalan kişinin, salt suçu gizlemek ve suç delillerini ortadan kaldırmak için öldürülmesi halinde, fiil TCK'nun 82/1-h maddesinde düzenlenen suç tipini oluşturacağından, burada Basın Kanunu'nun 21/b maddesinde sayılan suçlardan birisi söz konusu olmadığından, bu olayın haber yapılması ve suç mağdurunun kimliğinin açıklanması halinde Basın Kanunu'nun 21/b maddesinde düzenlenen suç oluşmayacaktır. Diğer yönden, maddede sayılan cinsel dokunulmazlığa karşı suçların failinin bu suçtan mahkum edilip edilmemesinin önemi yoktur, yayın yapılan suç genel af ile ortadan kalkmış olsa bile, mağdurun kimliği hakkında yayın yapılamaz.¹⁰⁸ Cinsel dokunulmazlığı saldırıya uğrayan kişinin, yayın anından önce veya sonra rıza göstermesi, eylemin hukuka aykırılığını ortadan kaldırmayacaktır.

e. Bu suça da “yayım” faaliyetinin niteliği itibarıyla teşebbüsün mümkün olmaması gereklidir. Yayım olgusu gerçekleştiği anda suç tamamlanmış sayılır. Yayım anına kadar gerçekleşen hareketler, hazırlık hareketleri kapsamında olup, tipe uygun fiili oluşturmazlar.

f. Kanun'un 21/b maddesinde düzenlenen kimlik açıklama yasağına aykırılık suçu, ancak kasten işlenebilecek bir suçtur.

3. Basın Kanunu'nun 21/c Maddesinde Düzenlenen Suç ve Unsurları

Basın Kanunu'nun 21. maddesinin (c) bendinde on sekiz yaşından küçük olan kişilerin fail veya mağdur olarak yer aldığı suçlarda, bu kişilerle ilgili olarak yapılacak haberlerde, kimliklerinin açıklanması veya kimliklerinin tanınmasına yol açacak şekilde yayın yapılması fi-

¹⁰⁷ Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 319..

¹⁰⁸ Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 389.

ili suç olarak tanımlanmıştır.¹⁰⁹ Bu norm ile kanun koyucunun çocukların kişilik haklarını korumak istemesi son derece isabetlidir.¹¹⁰ Kanun koyucu, küçüklerin her hangi bir suçun faili veya mağduru olmaları halinde, şahsiyet haklarının bütünüünün korunması ve reşit olmadan toplumdan suçlu damgası ile uzaklaştırılmasının engellenmesi için bu yasağı getirmiştir.¹¹¹ Ancak, getirilen bu yasağa rağmen, bu hükmün uygulamada oldukça yoğun şekilde ihlal edildiğini söylemek mümkündür.¹¹²

a. Suçun hukuki konusu, on sekiz yaşından küçük kişilerin yani çocukların fail veya mağdur olduğu suçlarla ilgili haberlerde, bu kişilerin kimliklerinin açıklanmaması ya da tanınmalarına yol açacak şekilde haber yapılmaması suretiyle bu kişilerin kişilik haklarının korunması, gelecekleri açısından doğabilecek olası olumsuz sonuçların ortaya çıkmasının daha ilk baştan engellenmesidir.

b. Suçun pasif süjesi, onsekiz yaşını henüz tamamlamamış olan ve yayının konusunu oluşturan suçta fail ya da mağdur olarak yer alan kişidir, yani çocuklardır. 5187 sayılı Kanun'dan sonra 15.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 3/1-a maddesine göre; "...daha erken yaşta ergin olsa bile ,onsekiz yaşını doldurmamış olan kişi.." bu kanunun uygulanmasında çocuk sayılmaktadır. Dolayısıyla, Çocuk Koruma Kanunu'nun kapsamında bulunan on sekiz yaşını tamamlamamış kişiler, bir başka deyişle çocuklar, ister fail¹¹³

¹⁰⁹ Mülga 5680 sayılı Kanun'un 33. maddesinin 3. bendinde de aynı fiiller suç olarak düzenlenmiş idi.

¹¹⁰ Kanun'un gerekçesinde de, bu düzenleme ile on sekiz yaşından küçüklerin işlediği veya bunlara karşı işlenen suçlarla ilgili haberler değil, bu kişilerin tanıtılması ile kimliklerinin açıklanmasının yasaklandığı ve küçüklerin korunduğu belirtilmiştir. <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0781.pdf>. (24.07.2009).

¹¹¹ Şen, s. 180.

¹¹² İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi 16.10.2007 tarih ve 2005/398 E.-2007/567 K. sayılı kararında özetle; "... Sanık Y.Y'nin sorumlu müdürlüğünü, sanık E. E.'nin ise sorumlu yazı işleri müdürünün bağlı olduğu yetkilisi olduğu, ...gazetesinin 04.06.2005 tarihli nüshasının 15. sayfasında yer alan 'OTUZİKİ DONDURMA ZEDE' başlıklı haberde Esenler ilçesinde çoğunluğu çocuk olan 32 kişinin yedikleri dondurmadan zehirlenerek hastaneye kaldırıldığı ve taksirle yaralama suçunun mağdurları olan H.Y. ve B.Y.'nin isimleri yazılarak fotoğrafları basılmak suretiyle 5187 sayılı Yasanın 21/c-son maddesi uyarınca sanıkların cezalandırılmalarına..." şeklinde hüküm kurulmuştur (anılan karar henüz kesinleşmemiş olup, yayımlanmamıştır).

¹¹³ Çocuk Koruma Kanunu'nun 3. maddesi "suça sürüklenen çocuk" terimini tercih etmiştir. Anılan Kanun'un 3/1-a-2. maddesine göre; "Suça sürüklenen çocuk: Kanun-

ister mağdur olarak bir suçta yer almış olsunlar, bu suçun pasif süjesini oluştururlar. Haberde kimliği açıklanan kişinin yaşının şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirlenmesi için, nüfus kaydının getirtilerek soruşturma aşamasında incelenmesi gereklidir.¹¹⁴ Eğer suçun pasif süjesinin yaşı konusunda şüphe var ise, gerçek yaşı belirlenmeli ve gerçek yaşı büyük ise failin lehine değerlendirme yapılmalıdır.¹¹⁵

c. Suçun maddi unsuru haberin kimliğin belirlenmesi sonucuna yol açacak şekilde yayımıdır. Küçükler yönünden yapılan bu düzenlemede 21. maddenin (a) ve (b) bentlerinde düzenlenen fiillerden farklı olarak, haberin konusunu oluşturan suç yönünden herhangi bir sınırlama veya belirlemeye yer verilmemiştir. Bu nedenle 21. maddenin (c) bendinde tanımlanan suçun, on sekiz yaşını tamamlamamış olan kişilerin fail veya mağdur olduğu herhangi bir suça ilişkin haberin veriliş şekli itibarıyla işlenmesi mümkündür. Suçların kaynaşarak niteliğinin değişmesi, suça tesir eden sebeplerin varlığı, sorumluluk durumları, cezalandırılabilme yeteneği vs. açısından ortaya çıkan hukuksal durum ne olursa olsun, küçük mağdurun veya failin kimliğinin açıklanması suç oluşturmaktadır.¹¹⁶ Anılan norm ile küçüğün korunması amacıyla getirilen kimlik açıklama yasağı “mutlak” nitelikte olup, bu bağlamda olmak üzere, küçüğün kimliğinin kamuoyu tarafından daha önce yapılan yazılı veya görüntülü başka yayınlarla öğrenilmiş olmasının da, eylemi suç olmaktan çıkarmayacağı düşüncesindeyiz.¹¹⁷

---

larda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu ifade eder”.

¹¹⁴ Yargıtay 7. CD 15.10.1991 tarih ve 1991/7805-10807 E.-K. sayılı kararında özetle “...gazetesinde yayınlanan bir haber yazısında kimliğine açık olarak yer verilen küçüğün yaşı tespit edilmeden ve doğum kaydı getirtilmeden gazetede beyanına itibar edilerek sanık sorumlu müdürün 5680 sayılı Kanun’un 33. maddesi gereğince cezalandırılmasına karar verilmesi yasaya aykırıdır...” demiştir [Yargıtay].

¹¹⁵ Aksi halde, yani az rastlanılabilecek bir durum olsa da mağdurun nüfus kaydında büyük gözükmesine karşın gerçekte küçük olmasının iddia edilmesi halinde ise, eylemin suç oluşturmayaacağına karar verilmelidir. Basın mensubu nüfus siciline güvenerek, gerçekte küçük olan bir kişiyi reşit sanarak kimliğini açıklayan yayın yapmış ise, nüfus siciline güvendiği için korunmalıdır.

¹¹⁶ Erman / Özek, s. 283.

¹¹⁷ İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi 25.10.2007 Tarih ve 2007/157-629 E.-K. sayılı (belirtilen görüşümüzün aksi yönündeki) kararında özetle; “...gazetesinin 24.01.2007 tarihli nüshasının 1,21. sayfasında yer alan “İşte büyük abi, teröre lanet, vur emrini büyük abi E. mi verdi, her şeyi itiraf etti, örgütü sakladı” başlıklı yazıda İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen soruşturma ile ilgili olarak maktül H.D.’yi

Kanunilik ilkesinin gereği olarak, ancak kanunda “suç” olarak tanımlanmış fiiller söz konusu olduğunda, bu suç gündeme gelebilecektir. Kanun koyucunun kabahat olarak düzenlediği ve karşılığında idari yaptırım kararı verilmesini öngördüğü eylemler açısından ise, 21. maddenin (c) bendi açıkça “suç faili veya mağdur” nu kapsamında bulundurduğu için (örneğin; küçüklerin dilencilik yapması –Kabahatler Kanunu m. 33- veya küçüğün kumar oynaması –Kabahatler Kanunu m. 34- hakkında bir haberde küçüğün kimliğinin açıklanması halinde) eylem suç oluşturmayacaktır. Bu uygulama, normun hedeflediği hukuki değeri koruma amacını karşılamayacak ise de aksinin kabulü

öldürme olayı şüphelisi 18 yaşından küçük O.S.’nin fotoğrafının yayınlanıp, ad ve soyadının da yazıldığından bahisle kamu davası açılmış ise de; H.D.’nin öldürülmesi ile ilgili olarak yazılı ve görsel medyada birden çok haberin yayınlandığı, olayın şüphelisi O.S.’nin ilk etapta açık kimliğinin belirlenemediği, ancak çevrede bulunan güvenlik kameralarında görüntülerinin tesbit edildiği, bunun üzerine güvenlik görevlileri ve yetkili kişiler tarafından açık kimliğinin ve yakalanmasının temini için yazılı ve görsel medyaya bu görüntülerin verildiği, daha sonra da şüphelinin Samsun ilinde yakalandıktan sonra sorgulamasının yapılması için İstanbul’a getirildiği, bu aşamada kamuoyunu bilgilendirme ve aydınlatmaya yönelik olarak O.S.’nin yaşının küçük olmasına rağmen İstanbul Valisi ve emniyet müdürü tarafından açık kimliğinin kamuoyuna ve basın mensuplarına duyurulduğu, bu aşamadan sonra yazılı ve görsel medyada O.S.’nin kimliğinin ve fotoğraflarının çok miktarda olmak üzere yayınlandığı, ... gazetesinin de O.S.’nin kimliğini yayınlamasına rağmen, sanığın yakalanabilmesi için basın toplantısı yapılarak O.S.’nin adının İstanbul Valiliği, Emniyet Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı ve tüm yetkililerce ifade edildiği, açıklandığı, gazetenin de bunu haber yaptığı, günlerce medyada yayınlandığı ve bu nedenle kamuoyu aydınlatma amacıyla haberin yapıldığı anlaşıldığından, unsurları oluşmayan atılı suçtan sanığın beraatına karar verilmesi gerekmiştir...” diyerek suç faili küçüğün kimliğinin daha önce açıklanmış olması nedeniyle, daha sonra yapılacak kimlik açıklama yasağına aykırılık oluşturacağına karar vermiştir. Bizce, bu kararın gerekçesindeki düşüncelere katılmaya imkan bulunmamaktadır, çünkü somut olayda Kanun’un 21/c maddesi ile getirilen yasak söz konusudur ve bu norma aykırı yayım yapılması halinde suç ile korunan hukuki değer ihlal edilmiştir ve fiil hukuk düzenine aykırıdır. Fiilde herhangi bir hukuka uygunluk nedeni de bulunmamaktadır. Anılan norm ile küçüğün korunması amacıyla getirilen kimlik açıklama yasağı “mutlak” nitelikte olup, küçüğün kimliğinin kamuoyu tarafından daha önce yapılan yazılı veya görüntülü başka yayınlarla öğrenilmiş olması da, eylemi suç olmaktan çıkarmayacaktır. Bu nedenlerle, olayda Basın Kanunu’nun 21/c maddesindeki suçun oluşmadığından söz edilmesi de mümkün değildir. İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi 25.10.2007 tarihli ve 2007/149-635 E.-K. sayılı kararında da bu defa başka bir gazetenin aynı olaya ilişkin, küçüğün kimliğinin açıklandığı yukarıda değinilen ilk haberden sekiz gün sonra 01.02.2007 tarihinde, yine aynı küçük suç failinin fotoğrafının ve kimliğinin yayınlanması durumunda, benzer gerekçeye dayanarak fiilin suç oluşturmadığına karar vermiştir (özetlenen kararlar henüz kesinleşmemiş olup, yayınlanmamıştır).

ceza hukukunda genişletici yorum yasağı kapsamına girilmesine neden olacaktır.

Yayının konusunu oluşturan haberin bir suça ilişkin olup olmadığı konusunda, haberi yapan ile sorumlu müdür ve yayın yönetmeni gibi diğer yetkililerin mesleki faaliyetlerinden doğan “araştırma yapma yükümlülüğü” bulunmaktadır. Yapılacak araştırma sonucunda haber konusu olan olay, suç oluşturduğu düşünülebilecek nitelikte bir eylem ise, bunda fail veya mağdur olarak yer alan küçüklerin kimliklerinin açıklanmaması gereklidir. Ancak, yayım olgusunun süratle gerçekleştirilmesinin gerekliliği dikkate alındığında, ortada suç oluşturan bir eylemin bulunup bulunmadığını hemen bilebilmek her zaman mümkün olmayabilir. Bu nedenle, araştırma yükümlülüğünün dikkatle yerine getirilmesine karşın, anılan eylemin suç oluşturduğu objektif olarak düşünülemeyecek ise, bu durumda TCK'nın 30/1. maddesi gereğince fail kasten hareket etmiş olmayacak ve suç oluşmayacaktır.

Doktrinde objektif sorumluluk hallerinde “hata”¹¹⁸ haline ilişkin olarak farklı görüşler bulunmakla birlikte,¹¹⁹ düşüncemize göre; failin suçun pasif süjesinin yaşı konusunda hataya düşüp (onsekiz yaşından büyük olduğunu düşünerek) yayım fiilini gerçekleştirme durumunda, kasten hareket etmiş olmayacağından (TCK m. 30/1) ve eylemin taksirli hali de cezalandırılmadığından suç oluşmayacaktır.

d. On sekiz yaşından küçük çocukla ilgili kimliğinin açıklandığı haberin yayımı ile suç tamamlanır. Daha önce belirttiğimiz açıklamalar doğrultusunda, bu suça da teşebbüs mümkün değildir.

Haberin ağırlık noktası ne olursa olsun, küçük failin veya mağdurun kimliğinin açıklanması hukuka aykırıdır. Bu nedenledir ki, sanık durumundaki küçüğün beraat etmesi durumunda da, bu karardan önce yapılan yayında kimliğin açıklanması eyleminin suç oluşturaca-

¹¹⁸ Fiil üzerinde hata hakkında geniş bilgi için bkz. Devrim Güngör: *Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata*, Yetkin Yayınevi, Ankara 2007.

¹¹⁹ Dönmezer, “objektif sorumluluk hallerinde iradi harekette hata halinde sorumluluğun kalkacağı” görüşünü savunmaktadır. Bu görüş için bkz. Sulhi Dönmezer: *Genel Ceza Hukuku Dersleri*, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2003 (Genel Ceza Hukuku), s. 230. Güngör ise; “Fiil üzerinde hatanın esası, istenilen fiil ile gerçekleşen fiil arasındaki farka dayanmakta olup, objektif sorumluluk hallerinde bu fark dikkate alınmadığından, hatanın fiilin kurucu unsurlarına ilişkin olması halinde bile fail gerçekleşen sonuçtan dolayı sorumlu olur” görüşündedir, bkz. Güngör, s. 86-87.

ğını söyleyebiliriz.¹²⁰

e. Kanun'un 21/c maddesinde düzenlenen küçüklerin kimliklerinin açıklanması yasağına aykırılık suçu kasten işlenebilecek bir suçtur.

4. Soruşturma Usulü ve Dava Açma Süresi

Basın Kanunu'nun 21. maddesinde yaptırım altına alınan eylem resen soruşturmaya tabidir. Dolayısıyla, Cumhuriyet Savcılığınca süreli yayın ile kimlik açıklama yasağına aykırılık oluşturan bir yayının belirlenmesi halinde failer hakkında resen soruşturma yapılacaktır. Diğer taraftan anılan normla düzenlenen fiil yalnızca adli para cezasını gerektirdiğinden, TCK'nun 75. maddesi gereğince önödeme tabidir.¹²¹ Cumhuriyet Savcılığınca yapılacak tebligat üzerine fail on gün içinde Basın Kanunu'nun 21. maddesindeki adli para cezasını soruşturma giderleri ile birlikte ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmayacak veya kamu davası açılmış ise "düşme" kararı verilecektir.

Basılmış eserler yoluyla işlenen veya Basın Kanunu'nda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davasının, günlük süreli yayınlar yönünden iki ay, diğer basılmış eserler yönünden dört ay içinde açılması¹²² zorunludur¹²³ (Basın Kanunu m. 26/1). Basın Kanunu'nun basın suçla-

¹²⁰ Erman / Özek, s.283.

¹²¹ Doktrinde, ön ödemede Cumhuriyet Savcısı'nın hukuki tavsifinin esas alındığı ve ödemenin kabule bağlı tutulduğu, bu nedenle "savcının ceza kararnamesi" olarak adlandırılabilceği ifade edilmektedir, belirtilen görüş ve ön ödeme kurumu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nurullah Kunter / Feridun Yenisey / Ayşe Nuhoglu: *Muhakeme Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, Beta Yayınevi, 15. bası, İstanbul Kasım 2006, s. 1057-1063.

¹²² Mülga Basın Kanunu'nun 35/1. maddesinde dava açma süreleri; yazılı olan veya basın yoluyla işlenmiş bulunan suçlardan dolayı, günlük mevkuteler hakkında altı ay, diğer basılmış eserler hakkında bir yıl olarak düzenlenmiş iken, 5187 sayılı Kanun bu süreleri belirttiği gibi önceden altı ay olan durumda iki ay ve bir yıl olan durumda ise dört ay olarak belirleyerek ciddi şekilde kısaltmış olup, bu yönüyle basın özgürlüğüne güvence getirdiğini söylemek mümkündür.

¹²³ Mülga Basın Kanunu 35/1. maddesinde "...süre içinde açılmayan davalar dinlenmez" diyerek bu sürelerin "hak düşürücü süre" olduğuna işaret etmekte idi. 5187 sayılı Basın Kanunu ise 26/1. maddesinde "...ceza davalarının ...içinde açılması zorunludur" diyerek soruşturmayı yapan Cumhuriyet Savcılarına yönelik "buyurucu" bir ifade şeklini tercih etmiş ise de, bizce bu düzenleme anılan normun "hak düşürücü süre" niteliğini değiştirmemektedir.

rının yargılanması usulünde daima göz önünde tuttuğu ilke sürattir.¹²⁴ Gerçekten de kanun koyucu, basın olgusunun özelliği nedeniyle basın yoluyla işlenen suçlarda dava açılmasını hak düşürücü süreye¹²⁵ tabi kılmıştır. Kanun koyucunun dava açmayı kısa sürelerle sınırlandırmasındaki amaç, yapılan haber dolayısıyla uzun zamanaşımı süreleri boyunca basının cezalandırılma baskısı altında kalmasının engellenmesidir. Bu sürelerin hak düşürücü süreler olması nedeniyle uzaması ve kesilmesi söz konusu olamaz, bu açıdandır ki örneğin, dava yanlış bir kimse aleyhine açılrsa ve yürütülemezse, asıl fail aleyhine yeniden dava açabilmek mümkün olmaz.¹²⁶ Yargıtay da Basın Kanunu'nun 26. maddesindeki dava açma süresinin "hak düşürücü süre" niteliğinde olduğunu¹²⁷ kabul etmekte ve bu süreler içinde kamu davasının açılması zorunluluğunu ise "yargılama şartı" olarak görmektedir.¹²⁸

¹²⁴ Dönmezer, *Matbuat Suçları*, s. 155.

¹²⁵ Basın Kanunu'nda düzenlenen dava açma süresi zamanaşımı süresi değildir, bu görüş için bkz. Dönmezer, *Matbuat Suçları*, s.158.

¹²⁶ Özek, *Türk Basın Hukuku*, s. 707. Dönmezer de, bu hak düşürücü sürenin herhangi bir nedenle kesilemeyeceği ve uzayamayacağı görüşündedir, bkz. Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 395.

¹²⁷ "...5187 sayılı Basın Yasasının 26/1. maddesi uyarınca, günlük süreli yayınlardan olan gazeteler bakımından dava açma süresi iki aydır. Bu süre zamanaşımı süresi olmayıp, hak düşürücü süre olduğundan, kamu davasının mutlaka iki aylık süre geçirilmeden açılmasında zorunluluk bulunmaktadır..." Yargıtay 4. CD'nin 28.11.2007 tarihli ve 2007/7328 E.-2007/10102 K. sayılı kararı [UYAP, yayınlanmamıştır]. "...5187 sayılı Basın Yasasının 26/1 maddesinde basılı eserler yoluyla işlenen suçlarla ilgili ceza davalarının açılmasına ilişkin günlük süreli yayınlardan 2 ve diğer basılmış eserler yönünden 4 aylık hak düşürücü nitelikteki sürelerin, yasa koyucu tarafından 1412 sayılı CYY'nin yürürlükte bulunduğu dönemde kabul edilerek 26.6.2004 tarihinde yürürlüğe girmesi ve 1412 sayılı CYY uygulamasında kamu davasının iddianamenin düzenlendiği tarihte açılmış sayılması karşısında, Cumhuriyet savcılığına tanınan 2 aylık dava açma süresinin, sonraki herhangi bir yasayla değiştirilmediği ve 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı CYY'nin 175.maddesi hükmünün, 5187 sayılı basın Yasasını düzenleyen yasa koyucunun amacına aykırı biçimde yorumlanması suretiyle kısaltılmayacağı gözetilmeden, sanık hakkında 15.11.2005 tarihli iddianameyle 2 aylık süre geçirilmeden açılan kamu davasının yasal olmayan gerekçeyle düşürülmesine karar verilmesi, Yasaya aykırı görüldüğünden HÜKMÜN BOZULMASINA..." Yargıtay 4. CD'nin 04.03.2009 tarihli ve 2008/20551 E. 2009/3996 sayılı kararı [UYAP, yayınlanmamıştır].

¹²⁸ Yargıtay 4. Ceza Dairesi 03.12.2008 tarihli ve 2007/5669 E. ve 2008/21602 K. sayılı kararında "... sanığa yükletilen basın yoluyla hakaret eylemine ilişkin suç tarihinde yürürlükte olan 5680 sayılı Basın Yasasının 35.maddesinde öngörülen 6 aylık süreye uyulmadan dava açılmış olması nedeniyle yargılama koşulunun oluşmadığı gözetilerek düşme kararı verilmesi yerine beraat kararı verilmesi Yasaya aykırı görüldüğünden HÜKMÜN BOZULMASINA..." şeklinde karar vererek dava açma süresini "yargılama şartı" olarak değerlendirdiğini belirtmiştir [UYAP, yayınlanmamıştır]. Yargıtay 4.

Basın Kanunu'nun 26. maddesindeki dava açma süreleri basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edildiği tarihten başlayacaktır. Sorumlu müdürün anonimlik hakkını kullanmayarak yayımlanan eserin sahibini bildirmesi durumunda, eser sahibi aleyhine açılacak davada süre, bildirim tarihinden itibaren başlar.

Basılmış eserlerin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmemesi halinde yukarıdaki sürelerin başlama tarihi, suçu oluşturan fiilin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ihbar, şikayet veya herhangi bir şekilde öğrenildiği tarihten itibaren başlayacağı Kanun'un 26/2. maddesinde düzenlenmiştir.¹²⁹ Ancak bu süreler, Türk Ceza Kanunu'nun dava zamanasına ilişkin maddesinde öngörülen süreyi aşamayacaktır. Bu düzenleme, basın suçlarının kısa dava açma sürelerine tabi tutulması ilkesiyle bağdaşmamaktadır.¹³⁰ Davaya açma süresini zamanasını süresine kadar uzatan anılan norm, basın özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelikte bir hükümdür. Gerçekten de bu kurala göre, basın suçlarında TCK'nın 66/1-e maddesine göre sekiz yıllık zamanasını süresi içinde kamu davası açılması mümkün hale gelmiştir.¹³¹

Ceza Dairesi 13.05.2009 tarihli ve 2007/11100 E. ve 2009/9266 K. sayılı kararında da "Suç tarihinde yürürlükte bulunan 5680 sayılı Basın Yasasının 35.maddesi uyarınca suç ve dava tarihi arasında 6 aylık sürenin geçtiği gözetilmeden, kovuşturma koşulu gerçekleşmeyen kamu davasının düşürülmesi yerine, yazılı biçimde hüküm kurulması Yasaya aykırı görüldüğünden..." diyerek mülga Kanununun 35. maddesindeki süreyi "kovuşturma koşulu" olarak nitelendirmiştir [UYAP, yayınlanmamıştır].

¹²⁹ Bu sürelerin, Türk Ceza Kanununun dava zamanasına ilişkin maddesinde öngörülen süreleri aşamayacağı Basın Kanunu'nun 26/2. maddesinin son fıkrasında belirtilmiştir. Dolayısıyla, incelememizin konusu olan fiilin karşılığı olan yaptırımın türüne göre, kamu davasının TCK'nın 66/1-e maddesine göre sekiz yıllık asli zamanasını süresince açılabilmesi mümkün olmaktadır. Yargıtay 4. Ceza Dairesi 26.02.2009 tarih ve 2007/6591 E. - 2009/3526 K. sayılı kararında özetle; "Katılana ait yakınlık dilekçesi ayrılan dosyadan getirtilip dosya içerisine konularak duruşmada da okunup katılana diyeceklerinin sorulması ve suçun işlendiğinin öğrenilme tarihi ile yakınlık dilekçesinin verildiği tarihler karşısında; kovuşturulması şikayete bağlı yayın yoluyla hakaret suçuna ilişkin davanın 5187 sayılı Basın Kanununun 26/1,5 madde ve fıkraları uyarınca yasal süresinde açılıp açılmadığının belirlenmesi ve sonucuna göre yargılamaya devamla hüküm kurulması gerekirken, eksik soruşturma ile beraat hükmü kurulması, Yasaya aykırı görüldüğünden hükmün başkaca yönleri incelenmeksizin BOZULMASINA..." şeklinde karar vermiştir [UYAP, yayınlanmamıştır].

¹³⁰ Mülga Basın Kanunu yürürlükteki Kanundan farklı olarak, 35/son maddesi ile sadece takibi şikayete bağlı olan suçlar yönünden dava açma süresini zamanasını süresi sonuna kadar uzatıyor idi ve bu oldukça yerinde bir düzenleme idi.

¹³¹ Diğer taraftan, Basın Kanunu'nun 10. maddesi ile basımcıya yüklenen yayının iki nüshasını Cumhuriyet Savcılığı'na teslim yükümlülüğünün basımcı tarafından ye-

Basın Kanunu yayımcı yönünden dava açılabilmesini ve dava açma süresinin başlangıcını ise farklı bir düzenlemeye tabi tutmuştur. Sorumlu müdürün ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkilinin karşı çıkmasına rağmen yayımlatıldığı iddia edilen eserden dolayı yayımlatan aleyhine açılacak dava yönünden süre, sorumlu müdür ve sorumlu müdürün bağlı olduğu yetkili hakkında verilecek beraat kararının kesinleşmesinden itibaren başlayacaktır (Basın Kanunu m. 26/3).¹³²

Kamu davasının açılması izin veya karar alınmasına bağlı olan suçlarda, izin veya karar için gerekli başvurunun yapılmasıyla dava açma süresi durur. Durma süresi iki ayı geçemez (Basın Kanunu m. 26/5).

5. Basın Kanunu'nun 21. Maddesindeki Suçların Yaptırımları

Basın Kanunu'nun 21. maddesinde düzenlenen kimliğin açıklanması yasağına aykırılık suçlarında kanun koyucu, 5680 sayılı mülga kanundan farklı olarak hürriyeti bağlayıcı ceza tercihinden vazgeç-

---

rine getirilmemiş olduğu durumlarda, süreli yayın nedeniyle cezai sorumluluğu bulunanlar "salt basımcının süresinde teslim yükümlülüğünü yerine getirmemiş olması nedeniyle" belirtilen sekiz yıllık dava açma süresine muhatap olabilecek ve haklarında yayından çok uzun süre sonra yargılanmalarının yolu açılmaktadır. Belirttiğimiz düzenleme, süreli yayın sorumlularına, hatta eser sahibine basımcının teslim yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğini, getirmiş ise alındı belgesinin mevcudiyetini adeta takip görevi gibi bir yüküm de getirdiğini düşündürmektedir ki, belirttiğimiz gerçekleşmesi olası durumların basın özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelikte olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

¹³² Benzer hüküm mülga kanununun 35. maddesinde de yer almakta olup, doktrinde "...35. maddeye 1961 değişikliği ile eklenen bu hüküm bulunmadığı sıralarda işlenen suçtan dolayı sorumlu müdür aleyhine dava açılıyor ve yayın tarihinden itibaren üç ay böylece geçtikten sonra sorumlu müdürler yazının kendi rızalarına aykırı olarak yani 16. maddenin 3. bendi gereğince süreli yayının sahibinin zoruyla yayınlandığını iddia ve ispat ederek beraat ediyorlar idi. Arada dava açılmasına imkan kalmıyordu. Kanuna karşı kullanılan bu tür hileleri önlemek içindir ki, 35. maddeye işbu cümle eklenmiştir" görüşü savunulmaktadır, bu görüş için bkz. Dönmezer, *Basın ve Hukuku*, s. 395. Bizce bir başka yaklaşımla bakıldığında, kanun koyucunun basının artık bir endüstri kolu haline geldiğini ve yönetimin profesyoneller tarafından gerçekleştirildiğini de gözeterek, yayımcının her durumda kolaylıkla hakim karşısına çıkarılmasının önüne geçmek amacını da gözeterek bu kuralı getirdiğini söyleyebiliriz.

rek¹³³ bin liradan yirmi bin liraya kadar adli para cezası¹³⁴ öngörmüş-tür. Bu ceza bölgesel süreli yayınlarda iki bin liradan, yaygın süreli ya-yınlarda ise on bin liradan az olamayacaktır.

Öngörülen adli para cezası miktarlarına bakıldığında, özellikle yaygın süreli yayınların gelirleri ile kıyaslandığında bu cezaların cay-dırıcı olup olmayacağı gerçekten düşündürücüdür.¹³⁵ Beccaria'nın be-lirttiği gibi "cezaların amacı, suçlunun kendi yurttaşlarına karşı zarar ver-melerini engellemekten ve başkalarının benzer eylemlerde bulunmalarını en-gellemekten başka bir şey değildir. Bu nedenlerle söz konusu cezaların oran-ları ve onların uygulanma yöntemleri öyle seçilmelidir ki, bunlar insanların ruhları, zihinleri üzerinde en az üzücü iz bırakacak biçimde olsunlar".¹³⁶ Ka-nun koyucunun bu suç ile korumayı hedeflediği hukuki yarar ve yap-tırımın caydırıcılık kabiliyeti karşılaştırıldığında, öngörülen ceza hu-kuku aracı yerine idari yaptırımların ve öz denetim araçlarına¹³⁷ baş-

¹³³ 5680 sayılı mülga Kanun'un 33. maddesi aynı nitelikte eylemler için, üç aya kadar hapis cezası ile birlikte onmilyon (onbin) liradan otuzmilyon (otuzbin) liraya ka-dar ağır para cezası öngörmekte idi. 5187 sayılı Basın Kanunu'nda ise, kanun ko-yucu basın özgürlüğünü gözeterek, eser sahibine veya sorumlu müdür ile diğer sorumlulara hürriyeti bağlayıcı ceza verme eğiliminden vazgeçerek, yalnızca adli para cezası uygulamayı tercih etmiştir.

¹³⁴ Bilindiği gibi, 04.11.2004 tarihli ve 5252 sayılı TCK'nın Yürürlük ve Uygulama Şek-li Hakkında Kanun'un 5. maddesine göre, burada öngörülen ağır para cezası adli para cezasına dönüştürülmüştür.

¹³⁵ Yukarıda dn. 117'de yer verdiğimiz kararlardan da görüleceği üzere 21. madde ile getirilen yaptırımın anılan suçun işlenmesinin önlenmesinde pek de etkili olama-dığı, kamuoyunun yakından ilgilendiği belirtilen olayda birçok yazılı basın orga-nının 21. maddede belirtilen belirli suçların mağdurlarının veya suça karışan kü-çüklerin kimliğini açıklamaktan çekinmedikleri gözlemlenmektedir. Nitekim bazı yazarlar da, süreli yayınların gelirleri yanında ödenecek para cezalarının miktarı kıyaslandığında, bu miktarların çok küçük kaldığı ve suçun işlenmesinde caydırıcı olamayacağını, adli para cezalarının miktarlarının etkinlik amacıyla artırılma-sına yönelik olarak sektörden gelebilecek eleştirilere karşın, sektörün öz denetim sisteminin etkin bir şekilde kurulması yönünde bir düzenlemeye gidilmesinin yararlı olacağı savunulmaktadır, bu görüş için bkz. Çolak, s. 81. Diğer taraftan mül-ga Basın Kanunu'nun 33. maddesi ile getirilen adli para cezasının miktarının fazla olduğu ve bu boyutta cezanın varlığının hakkın kullanımını engelleyebileceği, hakkın özüne zarar verebileceği de savunulmaktadır, bkz. Gamze Bağcı: "Düşünce Özgürlüğü ve Uzantısı Özgürlüklere İlişkin 2001 Anayasa Değişiklikleri ve Uyum Yasaları", *GÜHF Dergisi Prof. Dr. Erden Kuntalp'e Armağan*, İstanbul 2004, Yıl 3, Sayı 2, 2004/2, s. 352.

¹³⁶ Cesare Beccaria, *Suçlar ve Cezalar Hakkında*, (İtalyanca aslından çeviren: Sami Sel-çuk), İmge Yayınevi, Ankara 2004, s. 69-70.

¹³⁷ Türkiye'de medyanın özdenetimi hakkında geniş bilgi için bkz. Avşar / Demir, s.

vurmanın daha etkili olabileceğini düşünmekteyiz.¹³⁸

Diğer yandan, Basın Kanunu'nun 28. maddesinde "18 inci ve 22 nci maddelerdeki suçlar¹³⁹ dışında bu Kanunda öngörülen suçlar için hükmedilen para cezaları, hürriyeti bağlayıcı cezaya çevrilemez" kuralı getirilmiş olup, bu kural nedeniyle, incelediğimiz "kimlik açıklama yasağına aykırılık" suçundan dolayı hükmedilecek adli para cezası hapse çevrilemeyecek yani hükmedilecek cezanın mutlaka adli para cezası olarak infaz edilmesi gerekecektir.

SONUÇ

Anayasa'nın 25. maddesinde "düşünce ve kanaat hürriyeti" , 26. maddesinde ise "düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" temel hak olarak güvence altına alınmış bulunmaktadır. Düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü denilince akla gelen ilk aracın ise "basın" olduğu

259-303.

¹³⁸ Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından "Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi" yayınlanmış ve bu bildirmede "Gazetecinin Doğru Davranış Kuralları" yer almaktadır. Bu kurallar arasında Basın Kanunu'nun 21/b-c maddelerine paralel şekilde çocuklarla ve cinsel saldırılarla ilgili haberlerde kimlik açıklanmaması ve fotoğraf yayınlanmaması ilkesi getirilmiştir. Bildirgenin 11/g maddesinde ise bildirmede belirtilen ilkelere bağdaşmayan tutum ve davranış içinde olmak *üyelikten çıkarılma* yaptırımına bağlanmıştır, bildirme metni için bkz. <http://www.tgc.org.tr/bildirme.html> (21.08.2009). Ülkemizde bir başka özdenetim kuruluşu olan Basın Konseyi ise, Basın Konseyi Sözleşmesi'ni imzalayan tüm basın organları ve mensupları için "Basın Meslek İlkeleri" oluşturmuş olup, bu ilkelere uymamanın yaptırımı ise Basın Konseyi Çalışma Kuralları ve Başvuruları Değerlendirme Usulleri'nin 35. maddesinde gösterilmiştir. Buna göre; "Basın Konseyi Yüksek Kurulu basın (medya) mensupları ve basın (medya) organları hakkında: a) Şikayeti yersiz bulma, b) Uyarı, c) Kınama kararı alabilir". Diğer taraftan aynı kural ve usuller metninin 36. maddesinde de "Basın Konseyi'nin karar ve açıklamaları kimse için borç doğurmaz, tazminat talebine dayanak olmaz, bir akdın feshi için gerekçe teşkil etmez" ilkesine yer verilmiştir. Bizce, belirtilen öz-denetim yaptırımlarının caydırıcılığı yanında "özür dileme-teşhir" benzeri usullerin caydırıcılık yeteneği daha fazladır. Anılan ilkelere ve kuralların tam metni için bkz. http://www.basinkonseyi.org.tr/lang_tr/work-Rules.asp (21.08.2009). Basın Konseyi hakkında geniş bilgi için bkz. İçel / Ünver, s. 247-253. Basında öz denetim (oto-kontrol) sisteminin etkili ve gerekli bir tedbir olduğu doktrinde uzun yıllardan beri savunulmaktadır, bkz. Dönmezer, *Basında Oto-Kontrol*, s. 3-4.

¹³⁹ Basın Kanunu'nun 28. maddesi ile getirilen ilkeye göre, 18. maddede düzenlenen "düzeltme ve cevabın yayınlanmaması" ve 22. maddede yer alan "basılmış eserleri engelleme, tahrip ve bozma" suçları haricindeki suçlar için "hürriyeti bağlayıcı cezaya çevirme yasağı" konulmuştur.

kuşkusuzdur. Diğer taraftan basın araçlarının kamuoyu üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda, basın özgürlüğünün kötüye kullanılmasının engellenmesi gereklidir. Kanun koyucu 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 21. maddesinde suç olarak tanımlanan "*kimlik açıklama yasağına aykırılık*" olarak adlandırılabilir fiil ile; ailenin, genel ahlakın, küçüklerin korunması ve maddede belirtilen bazı suçlara karışan kişilerin kişilik haklarının korunmasını amaçlamıştır. Ancak,

1. Kanun koyucu belirtilen amaçları gerçekleştirmek için kurallar getirirken, Basın Kanunu'nun daha sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'nin genel hükümleri ve TCK'ye atfı yapılan hükümler ile uyumunu maalesef gerçekleştirememiştir. Bu nedenle Basın Kanunu'nun 21/b maddesinde atfı yapılan 765 sayılı TCK'de suç olarak tanımlanan bazı fiillerin suç olmaktan çıkarılması (765 sayılı TCK m. 423), birçok suçun da unsurlarının değişmesi karşısında belirtilen uyumun bir an önce gerçekleştirilmesi gereklidir.

2. Doktrinde, Basın Kanunu "*eser sahibi dışındaki kişiler yönünden objektif sorumluluğun devam ettiği*" yönüyle eleştirilmekte olup, diğer taraftan TCK'nin 5. ve 23. maddesi karşısında Basın Kanunu'nun 11. maddesinin değeri tartışmaya açılmaktadır.

3. Sorumluluk konusunda Basın Kanunu'nun 11/3. maddesinin anonimlik hakkının sağladığı güvenceyi zayıflatmış olduğu göze çarpmaktadır. Anonimlik hakkının zayıflatılmasının ise basın özgürlüğünün gerçekleşmesini engelleyebileceği bilinmektedir.

4. Dava açma süresinin başlangıcı yönünden Kanun'un 26/2. maddesi ile getirilen ve dava açma süresini zamanaşımı süresine kadar uzatan norm, basın suçlarının kısa dava açma sürelerine tabi tutulması ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bir diğer yönüyle, basımcıya yüklenen yayının iki nüshasını Cumhuriyet Savcılığı'na teslim yükümlülüğünün basımcı tarafından yerine getirilmemiş olduğu durumlarda, süreli yayın nedeniyle cezai sorumluluğu bulunanlar "*salt basımcının süresinde teslim yükümlülüğünü yerine getirmemiş olması nedeniyle*" belirtilen sekiz yıllık dava açma süresine muhatap olabileceklerdir. Bu düzenleme, süreli yayın sorumlularına, hatta eser sahibine basımcının teslim yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğini adeta takip görevi gibi bir yüküm de getirildiğini düşündürmektedir. Anılan kural ile basın mensupları zamanaşımı süresi boyunca dava edilme tehdidi al-

tında kalacaklardır ki, bunun da basın özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelikte olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

5. Son olarak, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'da suç olarak düzenlenmemiş olan bir fiilin Basın Kanunu'nda suç olarak düzenlenmiş olmasını, bir anlamda kanun koyucunun kitle iletişim araçları arasında "ayrımcılık" yapmasının nedenini çözebilmek güç gözükmemektedir.

Kanun koyucunun incelediğimiz norm ile korunmak istenen hukuki değeri güvence altına almak için hemen ceza hukuku araçlarına başvurmuş olduğunu görmekteyiz. Bu ceza hukuku yaptırımı yerine, hem belirtilen hukuki değeri korumak hem de tercihimizi basın özgürlüğünden yana koymak için, uyarı veya özür dileme gibi idari yaptırımların öngörülmesi, buna ek olarak "medya etiği" kurallarının uygulamaya geçirilmesi ve öz denetim araçlarının etkinliğinin sağlanmasının daha yararlı bir çözüm olacağı tartışmasıdır.

KAYNAKLAR

Alacakaptan, Uğur, "Ceza Hukukunda Tamamlayıcı Kurallar Ya da Öteki Ceza Hukuku", *Hukuk Devletinde Suç Yaratılmasının ve Suçun Aydınlatılmasının Sınırları*, İstanbul 1-3 Haziran 2008, 3. Yılında Yeni Ceza Adaleti Sistemi, Editör: Öztürk, Bahri, Seçkin Yayınevi, Ankara 2009, s. 13-48. (Öteki Ceza Hukuku).

Alacakaptan, Uğur, *Suçun Unsurları*, Sevinç Matbaası, Ankara 1975 (Suçun Unsurları).

Artuk, Mehmet Emin, "Yeni Türk Ceza Kanununun Genel Hükümlerine İlişkin Düşünceler", *Yeni Türk Ceza Kanunu Sempozyumu*, İstanbul 05 Mart 2005, Türk Ceza Hukuku Derneği Yayını, İstanbul 2005, s. 23-34.

Artuk, Mehmet Emin / Yenidünya, Ahmet Caner, "Suçun Önlenmesi ve Medya", *İstanbul Barosu Dergisi*, İstanbul 2001, C. 75, Sayı: 1-2-3, s. 3-16.

Ashworth, Andrew, *Principles of Criminal Law*, Oxford University Press, Fourth Edition, Cornwall 2003.

Avşar, B. Zakir / Demir, Vedat, *Düzenleme ve Uygulamalarla Medyada Denetim*, Piramit Yayıncılık, Ankara 2005.

- Bağcı, Gamze, “Düşünce Özgürlüğü ve Uzantısı Özgürlüklere İlişkin 2001 Anayasa Değişiklikleri ve Uyum Yasaları”, *GÜHF Dergisi Prof. Dr. Erden Kuntalp'e Armağan*, İstanbul 2004, Yıl 3, Sayı 2, 2004/2, s. 347-372.
- Beccaria, Cesare, *Suçlar ve Cezalar Hakkında*, (İtalyanca aslından çeviren: Selçuk, Sami), İmge Yayınevi, Ankara 2004.
- Centel, Nur, “Dürüst Yargılama ve Medya bakımından Demokrasi Kültürü”, *AÜSBF Dergisi*, Ankara 1994, C. 49, No: 3-4, s. 57-72.
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, Beta Yayınevi, 4. bası, İstanbul Ekim 2006.
- Çetin, Erol, *Son Değişikliklerle Basın Hukuku*, Seçkin Yayınevi, 4. baskı, Ankara 2008.
- Çolak, Nusret İlker, *Kitle İletişim Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2007.
- Demirbaş, Timur, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, güncellenmiş 5. baskı, Ankara 2007.
- Dönmezer, Sulhi, “Basında Oto-Kontrol”, *İÜHF Mecmuası*, İstanbul 1969, C. XXXIV, Sayı 1-4, s. 3-16 (Basında Oto-Kontrol).
- Dönmezer, Sulhi, *Basın ve Hukuku, Giriş, Genel Prensipler, Basın Hürriyeti, İdari Rejim, Ceza Rejimi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, genişletilmiş ve yeniden gözden geçirilmiş dördüncü bası, İstanbul 1976 (Basın ve Hukuku).
- Dönmezer, Sulhi, *Genel Ceza Hukuku Dersleri*, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2003 (Genel Ceza Hukuku).
- Dönmezer, Sulhi, *Matbuat Suçları, Matbuat Kanununa Göre Suçlar, Müeyyideler, Yargılama Usulü*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1946 (Matbuat Suçları).
- Dönmezer, Sulhi / Erman, Sahir, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım, C. II*, Beta Yayınevi, 11. bası, İstanbul 1997.
- Erman, Sahir / Özek, Çetin, *Açıklamalı Basın Kanunu ve İlgili Mevzuat*, Alfa Yayınevi, İstanbul 2000.
- Feyzioğlu, Metin, “Suçsuzluk Karinesi: Kavram Hakkında Genel Bilgiler ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi”, *AÜHF Dergisi*, Ankara 1999, C. 48, Sayı 1-4, s. 135-163.
- Giritli, İsmet, “Çağdaş Gazeteciliğin Bazı Sorunları”, *Onar Armağanı*, İstanbul 1977, s. 303-325.
- Güngör, Devrim, *Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata*, Yetkin Yayınevi, Ankara 2007.

- Hafizoğulları, Zeki, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, US-A Yayıncılık, Ankara 2008.
- İçel, Kayıhan / Evik, A. Hakan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 2. kitap, Beta Yayınevi, yenilenmiş 4. bası, İstanbul 2007.
- İçel, Kayıhan / Ünver, Yener, *Kitle Haberleşme Hukuku*, Beta Yayınevi, yenilenmiş yedinci bası, İstanbul 2007.
- İnal, Nihat, *Tüm Yönleriyle Basın Davaları ve Medyanın Saldırısında Tazminat*, Adalet Yayınevi, Ankara 2001.
- Katoğlu, Tuğrul, *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2003.
- Kunter, Nurullah / Yenisey, Feridun / Nuhoglu, Ayşe, *Muhakeme Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku*, Beta Yayınevi, onbeşinci bası, İstanbul Kasım 2006.
- Müderrişoğlu, Feridun, "Anayasal Hak ve Özgürlüklerin ve Özellikle Basın Özgürlüğünün Kamu Davası ile Sınırlanması ve Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Düzeni", *Onar Armağanı*, İstanbul 1977, s. 485-506.
- Önder, Ayhan, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, C. II, Beta Yayınevi, İstanbul 1989.
- Özbudun, Ergun, *Türk Anayasa Hukuku*, Yetkin Yayınevi, gözden geçirilmiş 8. baskı, Ankara 2005.
- Özek, Çetin, *Basın Özgürlüğünden Bilgilenme Hakkına*, Alfa Yayınevi, İstanbul Eylül 1999 (Basın Özgürlüğü).
- Özek, Çetin, *Basın Suçlarında Ceza Sorumluluğu*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1972 (Basın Suçları).
- Özek, Çetin, *Türk Basın Hukuku*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978 (Türk Basın Hukuku).
- Özel, Sibel, "Basın Yoluyla Kişilik Hakkı İhlallerinde Hukuka Uygunluk Unsurunun Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi", *GÜHF Dergisi*, İstanbul 2004, Yıl 3, Sayı 1, 2004/1. s. 163-184.
- Özen, Muharrem, *Ceza Hukukunda Objektif Sorumluluk*, US-A Yayıncılık, Ankara 1998 (Objektif Sorumluluk).
- Özen, Muharrem, "Türkiye Cumhuriyeti'nde ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Süreli ve Süresiz Yayınlarda Ceza Sorumluluğu", *AÜHF Dergisi*, C. 50, S. 3, s. 55-92, Ankara 2001 (Ceza Sorumluluğu).
- Özgenç, İzzet, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Seçkin Yayınevi, gözden geçirilmiş ve güncellenmiş 3. bası, Ankara 2008.

- Sancar, Türkan Yalçın / Yaşar, Tuğçe Nimet, "Ensest, "Genel Ahlak" ve Alman Anayasa Mahkemesi'nin Kararı", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Yıl 21, Sayı 80, Ankara Ocak - Şubat 2009, s. 245 - 297.
- Sherborne, David / Jethani, Sapna, "The Privacy Codes" *The Law of Privacy and the Media*: Edited by, Tugendhat QC, Michael / Christie, Iain, Oxford University Press, New York, July 2002.
- Sokullu-Akıncı, Füsün, *Viktimoloji (Mağdurbilim)*, Ar. Gör. Selman Dursun'un Katkılarıyla, Beta Yayınevi, 2. bası, İstanbul Mayıs 2008.
- Şen, Ersan, *Devlet ve Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması*, Kazancı Yayınevi, İstanbul 1996.
- Toroslu, Nevzat, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, Savaş Yayınevi, Ankara 2007.
- Tugendhat QC, Michael / Nicklin, Matthew / Busuttil, Godwin, "Publication of Personal Information" , *The Law of Privacy and the Media*: Edited by, Tugendhat QC, Michael / Christie, Iain, Oxford University Press, New York, July 2002.
- Üzülmez, İlhan, "Suçsuzluk Karinesi ve Basın Özgürlüğü", *Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan*, İstanbul 2003, s. 930-952.

ONLİNE KAYNAKLAR

- http://www.basinkonseyi.org.tr/lang_tr/workRules.asp (21.08.2009).
- http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2003/en/ukpgaen_20030042_en_1.htm (12.06.2009).
- <http://www.pcc.org.uk/cop/practice/html>. (12.06.2009).
- <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200203/ldbills/068/2003068.htm>. (12.06.2009).
- <http://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0781.pdf>. (24.07.2009)
- <http://www.tdkterim.gov.tr/bts/> (21.07.2009)
- <http://www.tgc.org.tr/bildirge.html> (21.08.2009)
- <http://www.rega.basbakanlik.gov.tr/> (24.07.2009).
- http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=791d92c4-1de3-4431-ba23-df7eca92d371 (01.09.2009).